

FUNDUSZ

dla

ŚRODOWISKA

Kwartalnik Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Nr 4(5) październik-grudzień 2018

Temat numeru:

W trosce o czyste powietrze

Wydawca

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ul. Konstruktorska 3a
02-673 Warszawa
www.nfosigw.gov.pl
fundusz@nfosigw.gov.pl

Redaktor naczelny

Sławomir Kmieciak

Redaktor wydania

Donata Bieniecka-Popardowska

Redaguje

Departament Promocji
i Komunikacji Społecznej

Skład

Damian Siwiaszczyk (SVD)

Adiustacja i korekta

Beata Kowalczyk

Druk

Drukarnia Sil-Veg-Druk

Okładka

Projekt Sil-Veg-Druk

Zdjęcia

Archiwum NFOŚiGW (s. 3)
Fotolia.pl (s. 8, 29)
K. Kuczek (s. 11, 14, 15, 26, 37)
Archiwum Ministerstwa Środowiska (s. 20, 33)
J. Żurawski (s. 24)
Archiwum WFOŚiGW (s. 34)
M. Sobota (s. 38)
Fremantle Media Polska (s. 42)

ISSN 2544-4409

© by NFOŚiGW

Do druku wykorzystano papier **Vantage Silk** posiadający certyfikaty FSC i PEFC – odpowiedzialnej i zrównoważonej gospodarki leśnej oraz systemu EMAS - efektywnego zarządzania dostępnymi zasobami i energią. Dzięki temu negatywny wpływ na środowisko, w porównaniu z papierem tradycyjnym, zmniejszył się:

20% niższe zużycie energii

53% niższe zużycie wody

55% niższa emisja gazów cieplarnianych

100% papieru nadaje się do recyklingu

W numerze:

Na wstępie

3 Wielkie wyzwania i wielka praca

Aktualności

4 Narodowy Fundusz na POL-ECO SYSTEM 2018

6 Nabory POLiŚ i NFOŚiGW

Ekomisja

8 Misja: ochrona środowiska

Ekoniepodeległość

9 Ekologia niepodległa

Ekorelacje

10 100 tysięcy drzew na 100-lecie niepodległości Polski

12 Pogoda dla geotermii

Ekoprasówka

14 Media o NFOŚiGW

Ekologiczne raporty

16 Analizy, opracowania i raporty branżowe

Ekoprawo

18 Z prawnego punktu widzenia

Temat numeru

20 W trosce o czyste powietrze

25 Fundusze dla ludzi

Ludzie funduszu

26 Departament Współpracy Regionalnej

Przewodnik po NFOŚiGW

28 Społeczne efekty umów zawieranych przez NFOŚiGW

30 Ekoleksykon (część IV)

Ekoprzyszłość

31 Zapowiedzi wydarzeń pod patronatem NFOŚiGW

32 Szczyt klimatyczny COP24 w Katowicach

Jubileusze

34 Bilans ćwierćwiecza WFOŚiGW

36 Największa polska geotermia ma 25 lat

Z naszej historii

38 Pracownicy o początkach pracy w Narodowym Funduszu

Dzień po dniu

40 Kronika wybranych działań NFOŚiGW

Ekosatyra

41 W klimacie minionego lata

Ekorozmowa

42 Z małych rzeczy też może powstać coś ważnego

Ekociekawostki

43 Ekonewsy z kraju i ze świata

44 NFOŚiGW na POL-ECO SYSTEM 2018

Wielkie wyzwania i wielka praca

Kolejny numer kwartalnika „Fundusz dla Środowiska” oddajemy w Państwa ręce w okresie szczególnym – dla Polski, ale i dla polityki ekologicznej państwa. Jesteśmy obecnie w trakcie obchodów setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, będąc instytucją publiczną działającą dla dobra całego kraju i wszystkich Polaków, włączył się aktywnie w świętowanie tego doniosłego jubileuszu. Uczyniliśmy to, jak przystało na instytucję prośrodowiskową, łącząc przesłanie ekologiczne z patriotycznym – w akcji pod hasłem: „100 tysięcy drzew na 100-lecie niepodległości Polski”. Razem z funduszami wojewódzkimi zaprosiliśmy Polaków do sadzenia drzew dla Polski, a mógł to uczynić każdy, kto odebrał sadzonkę w zamian za przekazane surowce wtórne. Przedsięwzięcie, które spotkało się z dużym zainteresowaniem, pozwoliło godnie uczcić stulecie niepodległości, a zarazem oczyścić nasze otoczenie z wielu odpadów i zazielenić rodzimymi gatunkami drzew miejsca, w których mieszkamy i pracujemy.

Ta akcja wpisała się w wieloletnią, codzienną, wielką pracę, jaką NFOŚiGW, który – dodajmy – w przyszłym roku będzie świętował 30-lecie istnienia, prowadzi na rzecz ekorozwoju Polski. Zgodnie z polityką kreowaną przez Ministerstwo

Środowiska, dbamy o stan środowiska naturalnego i gospodarki wodnej w całym kraju, współpracując z funduszami wojewódzkimi (obchodzącymi w tym roku 25. rocznicę ich utworzenia) i Bankiem Ochrony Środowiska. Razem tworzymy spójny i efektywny system finansowania ochrony środowiska, którego potencjał – wraz z ministerstwem i innymi instytucjami proekologicznymi – prezentujemy jako EkoSfera na tegorocznych Międzynarodowych Targach Ochrony Środowiska POL-ECO SYSTEM w Poznaniu.

Wydarzenie to organizujemy pod hasłem: „Czyste Powietrze – w trosce o zdrowie, klimat i środowisko”. Tak sformułowane przesłanie ściśle nawiązuje do wysiłków, jakie polski rząd, a w wymiarze praktycznym Ministerstwo Środowiska i NFOŚiGW, podejmują na rzecz poprawy jakości powietrza w Polsce. W walce ze smogiem wydatnie pomoże nowy program priorytetowy „Czyste Powietrze”, w którym na wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne oraz gruntowną termomodernizację w domach jednorodzinnych zostanie przeznaczona ogromna kwota 103 mld zł. Skala, zakres i horyzont czasowy (do roku 2029) tego programu pokazują, że działania antysmogowe nie są doraźnymi akcjami, lecz strategicznym planem państwowym. Tym bardziej, że NFOŚiGW prowadzi wiele innych pro-

gramów i działań, których nadrzędnym celem jest troska o ochronę klimatu i poprawę stanu powietrza, czyli faktycznie o zdrowie i jakość życia Polaków.

Dla naszego kraju wielkim wyzwaniem organizacyjnym i merytorycznym będzie konferencja COP24 – szczyt klimatyczny ONZ, który w grudniu br. odbędzie się w Katowicach. Celem tego światowego zgromadzenia jest przyjęcie pełnego pakietu wdrażającego Porozumienie paryskie, a także innych decyzji, które wzmocnią wdrażanie konwencji klimatycznej i Protokołu z Kioto. Polska podczas katowickiej konferencji ONZ może mocno zaznaczyć swoją rolę i pomysły na prowadzenie skutecznej polityki klimatycznej w skali globalnej. W roku obchodów 100-lecia odzyskania przez nasz kraj niepodległości będzie to miało dodatkową, symboliczną wymowę.

Odpowiedzią na wielkie wyzwania zawsze powinna być równie wielka praca. W Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej staramy się o tym każdego dnia pamiętać. Bieżący numer naszego kwartalnika zdaje kolejną relację z tak rozumianej i realizowanej powinności. ■

Kazimierz Kujda

dr inż. Kazimierz Kujda
Prezes Zarządu NFOŚiGW

Narodowy Fundusz na POL-ECO SYSTEM 2018

WOJCIECH STAWIANY

Organizowane w dniach 23–25 października 2018 r. Międzynarodowe Targi Ochrony Środowiska POL-ECO SYSTEM 2018 to duże i prestiżowe wydarzenie, którego celem jest efektywna wymiana doświadczeń administracji publicznej, świata biznesu (w tym branżowych izb gospodarczych), nauki, polityki, mediów i organizacji pozarządowych. W tym roku impreza, organizowana po raz trzydziesty przez Międzynarodowe Targi Poznańskie (MTP), nabiera dodatkowych akcentów – jej partnerem wiodącym jest Minister Środowiska Henryk Kowalczyk, a na czele Komitetu Honorowego POL-ECO SYSTEM 2018 stanął Marszałek Sejmu Marek Kuchciński.

Hasło przewodnie targów „Czyste Powietrze – w trosce o zdrowie, klimat i środowisko”, jest również myślą przewodnią zainicjowanej w roku ubiegłym przez Prezesa Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Kazimierza Kujdę i realizowanej również w roku bieżącym w pawilonie 15 MTP, EkoSfery, czyli prezentacji instytucji proekologicznych skupionych wokół Ministerstwa Środowiska.

Hasło tegorocznego POL-ECO SYSTEM nawiązuje do dwóch istotnych w obszarze środowiska wydarzeń bieżącego roku. Chodzi o uruchomienie ogólnopolskiego programu priorytetowego NFOŚiGW „Czyste Powietrze” oraz organizację i przeprowadzenie w grudniu w Katowicach najważniejszego globalnego forum poświęconego światowej polityce klimatycznej: 24. Sesji Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (o COP24 więcej na stronach 32–33) wraz z 14. sesją Spotkania Stron Pro-

tokołu z Kioto (CMP14). Targi POL-ECO SYSTEM 2018 będą również okazją do podsumowania dorobku 25 lat działalności wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz zakończenia obchodów ich jubileuszu (o tym więcej na stronach 34–35).

W wydarzeniach EkoSfery wezmą udział przedstawiciele parlamentu, rządu, ministerstw i urzędów centralnych, samorządów, banków, świata nauki – uczelni i instytutów badawczo-rozwojowych, branżowych izb gospodarczych oraz pozarządowych organizacji ekologicznych. Spodziewany jest udział gości zagranicznych – z Komisji Europejskiej i jej agend, służb środowiskowych Ukrainy i Białorusi oraz Banku Światowego.

Stoiska informacyjne i wystawowe resortu, Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, Lasów Państwowych, instytutów badawczo-rozwojowych oraz Banku Ochrony Środowiska pokażą ich dorobek oraz

plany rozwojowe. Stoiska Funduszy to również potężna dawka informacji – filmów, wydawnictw (w tym kolejny – czwarty już numer kwartalnika NFOŚiGW „Fundusz dla Środowiska”) i projektów edukacyjnych. W obszarze EkoSfery będzie można zapoznać się z problematyką elektromobilności i jej rozwoju, a także przejechać się samochodem elektrycznym. Każdy więc znajdzie tam coś zgodnego ze swoimi zainteresowaniami.

Wydarzenia EkoSfery będzie obserwować i relacjonować kilkudziesięciu dziennikarzy z polskich i zagranicznych mediów. Akredytowani korespondenci ekologiczni zza naszej wschodniej granicy już zadeklarowali szczególne zainteresowanie problematyką współpracy w obszarze gospodarki wodno-ściekowej i przenoszeniem polskich pomysłów i realizacji na Ukrainę i Białoruś.

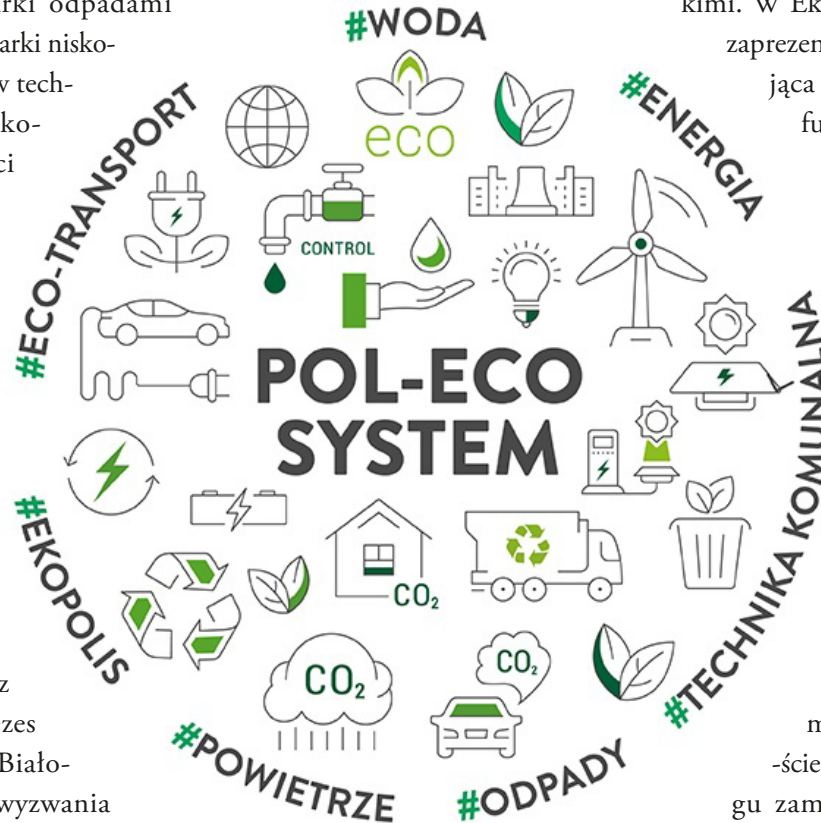
Przed oficjalną inauguracją POL-ECO SYSTEM 2018 – wzorem ubiegłego roku – NFOŚiGW w poniedziałek 22 października br. zorganizuje ▶

i przeprowadzi Dzień informacyjno-szkoleniowy, na którym przekaze swoim wnioskodawcom i beneficjentom „pigułki wiedzy” w zakresie wypełniania wniosków, realizacji projektów oraz rozliczeń w obszarach adaptacji do zmian klimatu, efektywności energetycznej i OZE, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami komunalnymi, gospodarki niskoemisyjnej, innowacji w technologiach środowiskowych, ekomobilności oraz poprawy jakości życia w miastach.

Tematyka konferencji prasowej Zarządu NFOŚiGW, na którą zaproszeni zostali Minister Środowiska Henryk Kowalczyk, Przewodniczący Konwentu Prezesów NFOŚiGW Ireneusz Stachowiak oraz Prezes BOŚ SA Bogusław Biały, obejmie nowe wyzwania Narodowego Funduszu w obszarze ochrony środowiska, szczególnie w obszarze ochrony powietrza. Należy spodziewać się wielu pytań dotyczących startu zainicjowanego przed miesiącem programu „Czyste Powietrze”.

Uroczystego otwarcia Międzynarodowych Targów Ochrony Środowiska POL-ECO SYSTEM 2018 dokona Premier Mateusz Morawiecki, w obecności m.in. Ministra Środowiska Henryka Kowalczyka, ministrów, Prezesa

NFOŚiGW Kazimierza Kujdy oraz Prezesa MTP Przemysława Trawy. Spodziewana jest wypowiedź Premiera o zadaniach ochrony środowiska w realizacji *Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju*. Nastąpi również inauguracja aukcji dwutlenku węgla.

Kolejne dwa dni wydarzeń w EkoSferze wypełnią panele eksperckie. W sześciu spotkaniach z udziałem m.in. przedstawicieli Komisji Europejskiej, ministrów i wiceministrów zostaną przedstawione i rozwinięte zagadnienia: czystego powietrza, klimatu i energii, działań NFOŚiGW w ochronie środowiska, adaptacji do zmian klimatu oraz gospodarki nisko-

emisyjnej, budownictwa drewnianego oraz finansowania ochrony środowiska.

Panel „25 lat Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – efekty i perspektywy działania” podsumuje ich działalność oraz pokaże nowe otwarcie współpracy NFOŚiGW z funduszami wojewódzkimi. W EkoSferze zostanie również zaprezentowana wystawa obrazująca dorobek wojewódzkich funduszy.

24 października 2018 r. zostanie przeprowadzonych ponad dwadzieścia paneli eksperckich, zorganizowanych przez NFOŚiGW, fundusze wojewódzkie, instytuty naukowo-badawcze oraz Bank Ochrony Środowiska. Obejmą one zagadnienia dobrego powietrza i klimatu, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki w obiegu zamkniętym, finansowania ochrony środowiska oraz problemy innowacji i rozwoju w ochronie środowiska.

Z zaproszenia do udziału w wydarzeniach EkoSfery skorzystała Izba Gospodarcza „Wodociągi Polskie”, która przeprowadzi swój blok referatywny poświęcony m.in. realizacji przez Polskę „Dyrektywy ściekowej” oraz wodom opadowym i roztopowym.

NFOŚiGW zaprasza na Targi POL-ECO SYSTEM 2018 oraz do udziału w wydarzeniach EkoSfery. ■

EkoSfera na POL-ECO SYSTEM (pawilon 15 na terenie MTP)

MINISTERSTWO
ŚRODOWISKA

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Bank Ochrony Środowiska S.A.

Nabory POIŚ i NFOŚiGW

Oprac. ANNA URZYCZYN

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 (środki unijne)

Poddziałanie 1.1.1 *Wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucji/przesyłowej*

Budżet: 200 mln zł, w tym: 50 mln zł dla projektów realizowanych przez członków klastrów energii, posiadających Certyfikat Klastra Energii wydany przez Ministra Energii

Forma dofinansowania: pomoc zwrotna wraz z możliwością uzyskania premii inwestycyjnej

Nabór wniosków: do 31.10.2018 r.

Dla kogo: przedsiębiorcy – wytwórcy energii z odnawialnych źródeł energii (kody form prawnych: 115, 116, 117, 118, 019, 120, 121, 023, 124)

Na co: budowa nowych lub przebudowa instalacji skutkującej zwiększeniem mocy zainstalowanej jednostek wytwarzania energii z OZE związanej z budową nowych lub przebudową jednostek wytwarzania energii (elektrycznej lub elektrycznej i cieplnej w skojarzeniu) wykorzystujących energię wiatru (powyżej 5 MWe), biomasę (powyżej 5 MWth/MWe), biogaz (powyżej 1 MWe), wodę (powyżej 5 MWe), energię promieniowania słonecznego (powyżej 2 MWe/MWth)

Poddziałanie 1.6.1 *Źródła wysokosprawnej kogeneracji*

Budżet: 90 mln zł

Forma dofinansowania: dotacja

Nabór wniosków: do 26.11.2018 r.

Dla kogo: przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego (JST) oraz działające w ich imieniu jednostki organizacyjne, podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych JST nie będące przedsiębiorcami, spółdzielnie mieszkaniowe

Na co: budowa nowych lub zwiększenie mocy (w wyniku rozbudowy lub przebudowy) istniejących jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w technologii wysokosprawnej kogeneracji w jednostkach kogeneracji o całkowitej nominalnej mocy elektrycznej powyżej 1 MW

Uwaga: dofinansowane będą projekty realizowane na terenie całego kraju z wyjątkiem projektów zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego, dla których przewidziano wsparcie w ramach działania 1.7.3 POIŚ

Programy priorytetowe NFOŚiGW (środki krajowe)

POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA

Część 1) *Energetyczne wykorzystanie zasobów geotermalnych*

Budżet: 400 mln zł

Forma dofinansowania: pożyczka

Nabór wniosków: do 28.12.2018 r.

Dla kogo: przedsiębiorcy

Na co: budowa nowej, rozbudowa lub modernizacja istniejącej ciepłowni/elektrociepłowni geotermalnej; modernizacja lub rozbudowa istniejących źródeł wytwarzania energii o ciepłownię/elektrociepłownię geotermalną; wykonanie lub rekonstrukcja otworu, z zastrzeżeniem, że nie kwalifikuje się wykonania otworu badawczego

CZYSSTE POWIETRZE

Budżet: 103 mld zł (w tym 63,3 mld zł na dotacje i 39,7 mld zł na pożyczki)

Forma dofinansowania: dotacja, pożyczka

Nabór wniosków: do 30.06.2027 r. (do WFOŚiGW, właściwego terytorialnie dla miejsca położenia nieruchomości)

Dla kogo: osoby fizyczne (właściciele/współwłaściciele budynków jednorodzinnych)

Na co: m.in. wymiana źródeł ciepła na paliwo stałe starej generacji, zastosowanie odnawialnych źródeł energii (kolektory słoneczne, mikroinstalacje fotowoltaiczne), termomodernizacja budynków jednorodzinnych

SYSTEM ZIELONYCH INWESTYCJI (GIS – Green Investment Scheme)**GEPARD – Bezemisyjny transport publiczny**

Forma dofinansowania: pożyczka

Nabór wniosków: do 17.12.2018 r.

Dla kogo: jednostki samorządu terytorialnego (JST) liczące do 100 tys. mieszkańców; spółki komunalne, które działają w celu wykonania zadań JST liczących do 100 tys. mieszkańców, związanych z publicznym transportem zbiorowym; inne podmioty świadczące usługi w zakresie publicznego transportu zbiorowego na podstawie umowy zawartej z JST liczącymi do 100 tys. mieszkańców

Na co: zakup nowych autobusów elektrycznych; szkolenia kierowców pojazdów publicznego transportu zbiorowego z obsługi bezemisyjnego taboru; modernizacja lub budowa stacji ładowania pojazdów publicznego transportu zbiorowego w zakresie dostosowania do autobusów elektrycznych

SOWA – OŚWIETLENIE ZEWNĘTRZNE

Budżet: 50 mln zł

Forma dofinansowania: pożyczka

Nabór wniosków: do 30.10.2018 r.

Dla kogo: jednostki samorządu terytorialnego (JST) oraz spółki z większościovym udziałem JST, posiadające tytuł do dysponowania infrastrukturą oświetlenia zewnętrznego, w tym ulicznego w zakresie realizowanego przedsięwzięcia

Na co: kompleksowa modernizacja oświetlenia zewnętrznego w zakresie istniejącej sieci oświetleniowej; montaż nowych punktów świetlnych w ramach modernizowanych istniejących ciągów oświetleniowych, jeżeli jest to niezbędne do spełnienia obowiązujących przepisów (m.in. normy PN EN 13201)

WSPARCIE PRZEDSIĘWZIĘĆ W ZAKRESIE NISKOEMISYJNEJ I ZASOBOOSZCZĘDNEJ GOSPODARKI

Część 2) Współfinansowanie projektów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w ramach I osi priorytetowej POIiŚ 2014–2020 Zmniejszenie emisyjności gospodarki

Budżet: 500 mln zł

Forma dofinansowania: pożyczka

Nabór wniosków do 20.12.2018 r.

Dla kogo: beneficjenci I osi POIiŚ 2014–2020, dla których funkcję Instytucji Wdrażającej pełni NFOŚiGW; podmioty upoważnione przez beneficjentów do ponoszenia wydatków kwalifikowanych

Na co: przedsięwzięcia wymienione w szczegółowym opisie osi priorytetowych POIiŚ w ramach I osi priorytetowej POIiŚ 2014–2020 Zmniejszenie emisyjności gospodarki

Część 3) Efektywne systemy ciepłownicze i chłodnicze

Budżet: 2,5 mld zł

Forma dofinansowania: pożyczka

Nabór wniosków: do 20.12.2018 r.

Dla kogo: przedsiębiorcy

Na co: budowa lub przebudowa jednostek wytwórczych wraz z podłączeniem ich do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej, mających na celu doprowadzenie efektywnego systemu ciepłowniczego

Misja: ochrona środowiska

SŁAWOMIR KMIĘCIK

Czy pracownicy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przyznaliby, że podczas swoich codziennych obowiązków, wypełniają misję? Pewnie nie, bo brzmi to górnolotnie i nieskromnie. Nie ma jednak powodów, aby wstydzić się słowa „misja”. W podstawowym, słownikowym rozumieniu oznacza ono po prostu „zadanie do spełnienia”. A we współczesnym świecie ochrona środowiska to jedno z najdonioślejszych zadań. Taką opinię wyrażają największe autorytety.

Termin „misja” kojarzy się oczywiście z działalnością natury nadzwyczajnej, wyjątkowej, z pogranicza heroizmu i metafizyki, ale w istocie każdy z nas wypełnia w życiu, zwłaszcza tym zawodowym, swoją misję. Praca, wysiłek, troska, działanie na rzecz dobra wspólnego – to właśnie misja. Dlatego słowo to figuruje również w oficjalnych przekazach i dokumentach Narodowego Funduszu. Na stronie internetowej NFOŚiGW zakładka, w której opublikowane są najważniejsze dokumenty programowe, oznaczona jest słowami: „Misja i Strategia”. Prezentację „Strategii Działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2017–2020” poprzedza tam następujące wyjaśnienie: „Misją Narodowego Funduszu jest skuteczne i efektywne wspieranie działań na rzecz środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem działań służących absorpcji środków zagranicznych obsługiwanych przez Narodowy Fundusz”. Dodajmy, że chodzi o działania z zakresu adaptacji do zmian klimatu i gospodarki wodnej, ochrony powietrza, ochrony wód, geologii, górnictwa i gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowania odpadami, różnorodności

biologicznej. Z pozoru są to bardzo przyziemne, konkretne, praktyczne zadania, ale jeśli głębiej przyjrzymy się temu, jaki ma sens i jak oceniana jest praca na rzecz ochrony środowiska naturalnego – zgodzimy się, że to naprawdę ważna misja.

Przekonanie, że ekologia jest niezwykle istotną sferą aktywności człowieka wyrażają od lat przywódcy duchowi, najtęższe umysły, myśliciele, badacze, intelektualiści. W Polsce nie sposób nie powołać się w tej mierze na słowa wielkiego rodaka, Jana Pawła II, który był i pozostaje autorytetem nie tylko dla wierzących. Papież już w roku 1989, a więc w czasie, gdy akurat powstawał NFOŚiGW, na spotkaniu w Santiago de Compostella tak mówił do młodzieży o potrzebie ochrony środowiska: „Konieczne należy podjąć skoordynowane i odpowiedzialne przeciwdziałanie, zanim szkody poniesione przez naszą planetę staną się nieodwracalne”.

Dobitniej wyraził to dziesięć lat później, 12 czerwca 1999 r., w Zamościu, podczas siódmej pielgrzymki do Polski, wobec ponad 200 tys. osób. To było jedno z najbardziej „ekologicznych” wystąpień Jana Pawła II. Najpierw w pięknych słowach wyraził tęsknotę za krajem: „Tu z wyjątkową

mocą przemawia błękit nieba, zieleń lasów i pól, srebro jezior i rzek. Tutaj śpiew ptaków brzmi szczególnie znajomo, po polsku. W trakcie liturgii słowa mocno apelował o odpowiedzialność za środowisko naturalne: Piękno tej ziemi skłania mnie do wołania o jej zachowanie dla przyszłych pokoleń. Jeśli kochacie tę ojczystą ziemię, niech to wołanie nie pozostanie bez odpowiedzi! Zwracam się w szczególny sposób do tych, którym powierzona została odpowiedzialność za ten kraj i za jego rozwój, aby nie zapominali o obowiązku chronienia go przed ekologicznym zniszczeniem! Niech tworzą programy ochrony środowiska i czuwają nad ich skutecznym wprowadzaniem w życie! Niech kształtują nade wszystko postawy poszanowania dobra wspólnego, praw natury i życia! Niech ich wspierają organizacje, które stawiają sobie za cel obronę dóbr naturalnych!” Nie trzeba być wierzącym, aby zgodzić się ze słowami Papieża-Polaka. Czy zatem nie jest tak, że pracownicy NFOŚiGW naprawdę każdego dnia wypełniają ważną misję? ■

Ekologia niepodległa

SŁAWOMIR KMIĘCIK

W roku obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości przypomina się stuletnie tradycje narodowe w różnych sferach życia publicznego. Jeśli idzie o ekologię, są one jednak znacznie dłuższe, choć po roku 1918 nastąpił merytoryczny, finansowy, prawny i organizacyjny „skok” w dziedzinie ochrony środowiska. Duży w tym udział w ostatnich trzech dekadach miał NFOŚiGW.

Przypomnijmy: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w przyszłym roku będzie obchodził 30-lecie istnienia, gdyż został utworzony podczas transformacji ustrojowej – w lipcu 1989 r. Przez ten czas NFOŚiGW – jako największa w kraju instytucja finansująca ochronę środowiska – aktywnie uczestniczy w realizacji polityki ekologicznej państwa, kreowanej przez Ministerstwo Środowiska. Na potencjał, dokonania i plany Narodowego Funduszu patrzy się zwykle w kategoriach teraźniejszości i przeszłości, gdyż inwestowanie w ekologię i realizacja idei zrównoważonego rozwoju

ma na celu zachowanie i poprawę stanu środowiska naturalnego dla obecnych i nowych pokoleń.

Warto jednak spojrzeć również w przeszłość, zwłaszcza w 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości. To, że w naszym kraju w sposób profesjonalny dba się o rodzimą przyrodę i że istnieje u nas unikatowy w skali Europy i świata system finansowania ochrony środowiska, jest bowiem naturalną konsekwencją ekologicznej wrażliwości Polaków na przestrzeni dziejów oraz licznych, wcześniej podejmowanych decyzji i działań w tej sferze. Piękne tradycje można wywodzić już od... Bolesława Chrobrego

(967–1025), gdyż ten pierwszy koronowany król Polski wydał prawa ograniczające polowanie na bobry. A z kolei król Władysław Jagiełło (1362–1434) już w roku 1423 nakazał ochraniać cis pospolity i kilka gatunków zwierząt.

Na drugim biegunie historii są bieżące działania proekologiczne państwa polskiego, realizowane w dużej mierze przez lub przy udziale NFOŚiGW – by wymienić radykalną poprawę stanu wód (ponad 1600 oczyszczalni ścieków powstałych w latach 1989–2018), kompleksową walkę ze smogiem w ramach programu „Czyste Powietrze”, czy rozwój elektromobilności.

„Pośrodku” mieszczą się niezwykle bogate dzieje polskiej ekologii, ze szczególnym uwzględnieniem okresu stu lat niepodległości (1918–2018). Poniższe kalendarium to jedynie podsumowanie podstawowych dat i faktów. Warto o nich pamiętać. ■

100 LAT POLSKIEJ EKOLOGII

1919 – Utworzenie Tymczasowej Państwowej Komisji Ochrony Przyrody

1920 – Początek wydawania pisma „Ochrona Przyrody” (organu PKOP)

1925 – Powołanie Państwowej Rady Ochrony Przyrody

1928 – Powstanie Ligi Ochrony Przyrody i miesięcznika „Przyroda Polska”

1932 – Utworzenie dwóch pierwszych parków narodowych – Pienińskiego i Białowieskiego

1934 – Uchwalenie pierwszej polskiej ustawy o ochronie przyrody

1980 – Uchwalenie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska z regulacjami w zakresie powietrza, odpadów, hałasu, wibracji i promieniowania

1989 – Początek działalności Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

1993 – Utworzenie wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej

1997 – Wprowadzenie do Konstytucji RP zapisu, że „Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”

1999 – Rozpoczęcie wdrażania przez NFOŚiGW projektów ISPA i PHARE w obszarze ochrony środowiska

2001 – Uchwalenie ustawy Prawo ochrony środowiska, pierwszej polskiej legislacji w tym zakresie nawiązującej do prawa europejskiego

2007 – Pierwszy rok wdrażania przez NFOŚiGW środków POIiŚ 2007–2013

2008 – Uchwalenie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

2009 – NFOŚiGW operatorem Krajowego Systemu Zielonych Inwestycji (GIS – Green Investment Scheme)

2014 – Pierwszy rok wdrażania przez NFOŚiGW środków POIiŚ 2014–2020

2017 – Ukończenie budowy zbiornika Świnna Poręba na Skawie, którego pierwszą koncepcję opracował prof. Gabriel Narutowicz, prezydent II RP

2018 – Podpisanie w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów porozumienia w sprawie realizacji programu priorytetowego „Czyste Powietrze” pomiędzy NFOŚiGW, 16 WFOŚiGW i BOŚ SA

100 tysięcy drzew na 100-lecie niepodległości Polski

JOANNA HEYDA

Około 100 tys. sadzonek drzew zostało rozdanych 9 września br. przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze mieszkańcom Warszawy i kilkunastu miast w całym kraju. Patriotyczno-ekologiczna akcja „100 tysięcy drzew na 100-lecie niepodległości Polski 1918–2018” spotkała się z dużym zainteresowaniem. Aby otrzymać jubileuszową sadzonkę ze specjalnym certyfikatem, wystarczyło przynieść w wyznaczone miejsca surowce wtórne: plastikowe butelki PET, puszki aluminiowe lub zużyte baterie.

Ekologiczne świętowanie niepodległości miało charakter ogólnokrajowy. Akcja została objęta Honorowym Patronatem Prezesa Rady Ministrów Mateusza Morawieckiego oraz włączona do oficjalnych wydarzeń sygnowanych logotypem „Niepodległa”. Uroczysta inauguracja przedsięwzięcia – posadzenie pierwszego drzewa, dębu szypułkowego, który jest symbolem długowieczności i dostojęstwa – odbyła się w Warszawie przed

siedzibą NFOŚiGW, podczas briefingu prasowego z udziałem Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Środowiska Sławomira Mazurka, Prezesa Zarządu Banku Ochrony Środowiska Bogusława Białowąsa oraz gospodarzy wydarzenia: Prezesa Zarządu NFOŚiGW Kazimierza Kujdy i dwojga jego zastępców – Anny Król i Dominika Bąka.

Głównym celem ekologicznej akcji było zwrócenie uwagi Polaków na fakt, że miarą patriotyzmu jest także

poszanowanie środowiska naturalnego i ochrona pięknej polskiej przyrody. Ostatnie 100 lat w polskiej historii przyniosło w tym zakresie wiele nowych wyzwań i zagrożeń, ale również sporo cennych rozwiązań, w tym powstanie sprawnego i efektywnego systemu finansowania ochrony środowiska, który tworzą NFOŚiGW oraz wojewódzkie fundusze i BOŚ SA.

Narodowy Fundusz podczas akcji „100 tysięcy drzew na 100-lecie niepodległości Polski 1918–2018” przygotował 10 tys. sadzonek dla mieszkańców Warszawy i osób odwiedzających tego dnia stolicę. Można je było odebrać w punktach zlokalizowanych w: Parku Agrykola, Łazienkach Królewskich, Ogrodzie Saskim, Parku Skaryszewskim, Parku Górczewska, na pl. Defilad przed PKiN, na Płycie Desantu oraz w Multimedialnym Parku Fontann. W charakterystycznych białych namiotach, z nazwą akcji i znakiem drzewa wyrastającego na mapie Polski, czekały sadzonki drzew rodzimych gatunków, m.in. olszy, sosny, świerku, klonu jaworu, jarzębu, dębu. Drzewka cieszyły się ogromnym powodzeniem, a sami tylko mieszkańcy Warszawy w zamian przynieśli, według wstępnych szacunków, ponad 6 ton odpadów, głównie zużytych baterii oraz butelek PET i puszek aluminiowych.

W trzech lokalizacjach w Warszawie dodatkowo można było odebrać rocznicową sadzonkę za poprawne odpowiedzi w quizie ekologiczno-▶

niepodległa

POLSKA
RZECZPOSPOLITA
OD 1918 ROKU

**100 tysięcy drzew
na 100-lecie niepodległości Polski 1918-2018**

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania niepodległości

W inauguracji akcji „100 tysięcy drzew na 100-lecie niepodległości Polski” przed siedzibą NFOŚiGW wzięli udział także najmłodsi. Na zdjęciu od lewej: Prezes BOŚ SA Bogusław Białowąs, Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda i jego zastępcy - Dominik Bąk i Anna Król, Wiceminister Środowiska Sławomir Mazurek

-historycznym na temat ochrony środowiska i odzyskania przez Polskę niepodległości. W tej formie zabawy już od rana uczestniczyło wielu zwiedzających Łazienki Królewskie. Przy Bramie Herbowej ustawiała się nawet kolejka osób, które chciały pochwalić się wiedzą i odebrać drzewko z jubileuszowym certyfikatem.

W ramach akcji prowadzono działania informacyjne na Facebooku, Twitterze i Instagramie pod hasłem #DrzewoDlaPolski, zaproszono również instytucje publiczne i społeczne, działające na terenie Warszawy do rozpropagowania akcji wśród mieszkańców. Wydarzenie licznie relacjonowały media.

Organizatorzy akcji w regionach – m.in. Gdańsku, Olsztynie, Toruniu, Wrocławiu, Poznaniu, Białymstoku, Kielcach, Katowicach, Szczecinie, Zielonej Górze, Opolu i Krakowie – tego samego dnia również zebrali bardzo duże ilości odpadów do powtórnego przetworzenia (makulaturę, butelki PET, puszki, baterie, elektrośmieci, świetlówki) i podczas pikników rozdali prawie 80 tys. sadzonek drzew.

Akcji w całym kraju przyświecał podwójny cel: uczczenie w sposób szczególny 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości, a zarazem zwrócenie uwagi Polaków na potrzebę stałej dbałości o środowisko naturalne. Taka proekologiczna postawa stanowi dzisiaj jedną z form nowoczesnego patriotyzmu. Poprzez powszechną akcję sadzenia drzew, NFOŚiGW i WFOŚiGW podkreśliły, że działania każdego z nas na rzecz środowiska naturalnego mają znaczenie wspólnotowe i jednocześnie przynoszą wymierne korzyści ekologiczne.

Szczególnie istotne, choć mało spektakularne, są takie codzienne czynności, jak segregacja i właściwa utylizacja odpadów oraz poszanowanie pięknej polskiej przyrody, w tym także otaczającej nas zieleni na ulicach, osiedlach, skwerach, czy w parkach. Dzięki akcji „100 tysięcy drzew na 100-lecie niepodległości Polski 1918–2018” udało się oczyścić kraj z dużej ilości odpadów i zazielenić najbliższe otoczenie, a także podnieść świadomość ekologiczną i wiedzę historyczną społeczeństwa. ■

EKOLOGICZNA AKCJA W LICZBACH

Podczas akcji „100 tysięcy drzew na 100-lecie niepodległości Polski” w samej tylko Warszawie (w 10 punktach) zebrano następującą liczbę surowców wtórnych:

- 25000 sztuk baterii,
- 15000 sztuk butelek plastikowych,
- 5000 sztuk puszek aluminiowych,
- 700 kg surowców do powtórnego przetworzenia,
- kilkadziesiąt sprzętów elektrycznych i urządzeń elektronicznych, których wprowadzie nie przewidywał regulamin akcji, ale zostały przyjęte i prawidłowo zutyliczowane.

A ponadto:

- 6000 osób wzięło udział w quizie ekologiczno-historycznym z 25 pytaniami (quiz odbywał się w trzech lokalizacjach),
- ponad 70 proc. to średnia prawidłowych odpowiedzi w tym quizie.

Pogoda dla geotermii

DONATA BIENIECKA-POPARDOWSKA

W Polsce wykorzystujemy 30 proc. potencjału geotermalnego, NFOŚiGW ma umowy na 134 mln zł dofinansowania odwiertów geotermalnych, geotermia sposobem na smog, miasta coraz bliżej gorących źródeł... – to nagłówki pierwszych doniesień prasowych po zakończonym 12 września dwudniowym wyjeździe studyjnym. Wydarzenie dla dziennikarzy zorganizował Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej pod hasłem „Geotermia: czysta energia z wnętrza ziemi. Wsparcie NFOŚiGW dla samorządów i środowiska naturalnego”.

Spotkanie otworzyła 11 września br. konferencja prasowa Zarządu NFOŚiGW w Warszawie. Z dziennikarzami rozmawiali: Prezes Kazimierz Kujda i jego zastępcy – Anna Król, Dominik Bąk i Piotr Woźny. Poza podaniem szczegółów o finansowaniu przez NFOŚiGW inwestycji geotermalnych, omówiono także bieżącą działalność Narodowego Funduszu, w tym – na kilka dni przed uruchomieniem rządowego programu „Czyste Powietrze” – zaprezentowano jego założenia.

– Mamy 51 czynnych programów priorytetowych i kolejne 4 w przygotowaniu. Do wypłaty w 2018 r. i kolejnych latach czeka 3,1 mld zł wynikające z ponad 700 umów – powiedział Prezes Kazimierz Kujda podczas konferencji. Dodał, że jednocześnie na etapie oceny jest ponad 1,4 tys. wniosków, na łączną wnioskowaną kwotę dofinansowania ok. 4,9 mld zł. Z kolei w ramach wygaszanych 25 programów zrealizowano wypłaty w wysokości 3,5 mld zł, o czym opinię publiczną poinformował m.in. Informacyjny Serwis Biznesowy (ISBnews).

Depesze Polskiej Agencji Prasowej (PAP) odniosły się z kolei do programu „Czyste Powietrze”, cytując Wiceprezes Annę Król. – Jesteśmy gotowi do startu programu, nabór ruszy w drugiej

połowie września – zapewniła. Przez 12 lat programu na wymianę pieców i termomodernizację ma zostać wydane 103 mld zł.

Geotermia w teorii

Doniesienia medialne dotyczące geotermii skupiły się na dwóch mocnych przekazach. Pierwszy z nich dotyczył dużych możliwości geotermalnych. – W Polsce obecnie przy wykonanych ponad 20 odwiertach wykorzystujemy tylko 30 proc. potencjału geotermalnego kraju – ocenił podczas spotkania Wiceprezes Dominik Bąk, zauważając jednocześnie, że geotermia może być konkurencją dla tradycyjnych ciepłowni. Tak ujęty temat relacjonowały przede wszystkim branżowe redakcje, np. energetyka.wnp.pl, cire.pl, wgospodarce.pl.

– Po okresie kilku lat, kiedy geotermia była krytykowana, kiedy nie było beneficjentów (...), z dużym trudem odbudowujemy program geotermalny – zauważył Prezes Kazimierz Kujda, udzielając wywiadu dla Radia Maryja. NFOŚiGW próbuje to zmienić poprzez dofinansowania w ramach programów: *Geologia i górnictwo, Część 1) Poznanie budowy geologicznej kraju oraz gospodarka zasobami złóż kopalin i wód podziemnych*

oraz *Poprawa jakości powietrza, Część 1) Energetyczne wykorzystanie zasobów geotermalnych*, a także poprzez unijne poddziałanie 1.1.1 *Wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej*.

Jakie są efekty? To właśnie drugi ważny wydźwięk medialny ze spotkań z dziennikarzami. W latach 1995–2018 NFOŚiGW zaangażował na prace badawczo-rozpoznawcze wód geotermalnych w Polsce 219 mln zł przy całkowitym koszcie odwiertów rządu 273 mln zł. To efekt 27 podpisanych umów, z czego 23 dotyczyły odwiertów geotermalnych.

Tylko w ostatnich dwóch latach (2016–2018) NFOŚiGW rozpatrzył 58 wniosków o dofinansowanie. Pozytywną ocenę otrzymało 39 przedsięwzięć. Finalnie – po uzyskaniu wymaganej pozytywnej opinii głównego geologa kraju – wsparcie trafiło do 7 beneficjentów, realizujących projekty geotermalne w Kole, Turku, Sieradzu, Łądku Zdroju, Sochaczewie, Tomaszowie Mazowieckim i w Szaflarach. Wartość podpisanych umów to 134 mln zł. – Możliwa do uzyskania moc ciepłowni geotermalnych to prawie 60 MW, co odpowiada 20–30 farmom wiatrowym średniej wielkości. Potencjalna produkcja energii to 500 tys. MWh. Jeśli wykorzystamy potencjał energetyczny tych projektów, to możliwa będzie redukcja emisji CO₂ – podkreślał na konferencji Wiceprezes Dominik Bąk.

„Najjaśniejszym punktem na mapie polskiej geotermii pozostaje, póki co, Podhale” – napisał portal gramwzielone.pl, odnosząc się do wypowiedzi Wiceprezesa Piotra Woźnego. ▶

– Geotermia Podhalańska dostarcza 40 proc. ciepła w Zakopanem. Mieście, które w 2016 WHO umieściło na 29. miejscu na liście „Top 50 EU Smog cities”. Spróbujmy sobie wyobrazić, którą lokatę miałyby Zakopane, gdyby zamiast geotermii odbiorcy korzystali z węgla – komentował podczas spotkania przedstawiciel NFOŚiGW, który koordynuje także rządowe działania w walce ze smogiem.

Geotermia w praktyce

Po konferencji prasowej, dziennikarze wyruszyli w dwudniową podróż po Mazowszu, okolicach województwa łódzkiego i zakątkach Wielkopolski, by poznać przedsięwzięcia geotermalne o odmiennej specyfice, wielkości czy stopniu zaawansowania. Zobaczyli, jak bada się złoża geotermalne i wydobywa go-

racząc wodę spod ziemi oraz jak buduje się instalacje, ciepłownie i sieci ciepłownicze. A beneficjenci Narodowego Funduszu – Gmina Miasto Sochaczew, Geotermia Poddębice Sp. z o.o., Gmina Miasto Sieradz, Geotermia Konin Sp. z o.o. oraz Gmina Miejska Koło – stanęły na wysokości zadania, zdradzając mediom „smaczki” z realizowanych projektów, co dokumentuje m.in. rzeczowa publikacja na łamach Pulsu Biznesu pt. „Miasta coraz bliżej gorących źródeł”.

Pierwszym przystankiem na szlaku odwiertów geotermalnych był Sochaczew, gdzie wiercenie rozpoczęło się w sierpniu br. i jest na głębokości ok. 1 km z docelowego 1,4 km. Tam spodziewana jest woda o temperaturze ok. 40 st. C, co powinno wystarczyć – przy uzupełnieniu innych

źródeł ciepła – na ogrzanie domów w centrum miasta. Woda prawdopodobnie będzie nisko zasolona, więc samorządowi marzy się wykorzystanie jej do celów konsumpcyjnych.

Z Mazowsza dziennikarze przemieścili się do Poddębic i Sieradza, z przystankiem w Uniejowie, gdzie dzięki geotermii powstał znany w całym kraju park wodny. Poddębice – jako przykład dobrych praktyk – chwaliły się, że geotermią ogrzewają już wszystkie budynki użyteczności publicznej i osiedla wielorodzinne, podłączone do gminnej miejskiej sieci ciepłowniczej. Tamtejsi mieszkańcy mają też pijalnię wód termalnych. Natomiast

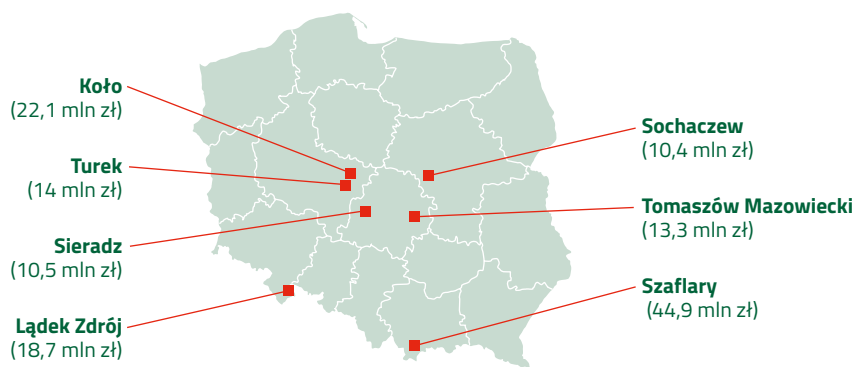
Według niektórych potencjał wód geotermalnych w Polsce pozwala porównać ją do Islandii. Ale to czas pokaże czy spełnią się wszystkie odważne plany beneficjentów Narodowego Funduszu i czy znajdą się następne śmiałe samorządy ciekawe geotermalnego bogactwa z głębi ziemi.

Ekoinwestycje „od kuchni”

Geotermalna tematyka *study tour* zainteresowała około trzydziestu redakcji – branżowych miesięczników i portali (m.in. „Środowisko”, „Biomasa”, „Przegląd Komunalny”, Energetyka24.pl, SwiatOZE.pl), ale też przedstawiciele mediów ogólnoinformacyjnych, jak np. PAP, Polskie Radio, TV Republika, Gazeta Polska Codziennie czy Puls Biznesu. To był piąty wyjazd studyjny Narodowego Funduszu dla dziennikarzy. Takie spotkania mają pokazywać dobre praktyki, oswajać i tłumaczyć trudne zagad-

nienia związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną, a także przybliżać wielomilionowe projekty, realizowane dzięki dofinansowaniom NFOŚiGW. Cykl wyjazdów studyjnych w marcu 2017 r. zapoczątkowała wizytacja Geotermii Podhalańskiej, która w tym roku obchodzi swoje 25-lecie (o czym więcej na stronach 36–37). Ponadto, dzięki poprzednim *study tour* przedstawiciele mediów mieli okazję zobaczyć wielkie inwestycje NFOŚiGW w polską gospodarkę wodną, „energetyczne” przedsięwzięcia, mające wpływ na jakość powietrza oraz projekty skupiające się na poprawie jakości życia w ośrodkach miejskich. Następny wyjazd (już w 2019 r.) dotyczyć będzie zagadnień związanych z biomasą i biogazem. ■

Aktualnie realizowane odwierty geotermalne z dotacjami NFOŚiGW

przemysłowy Sieradz – w którym niedawno zakończono wiercenie na głębokości 1,5 km – choć nie ma ambicji bycia uzdrowiskiem, to kusi go wykorzystanie geotermalnej wody (o ile będzie miała temperaturę 55 st. C) do ciepłownictwa i lecznictwa.

Na końcu dziennikarze wizytowali Wielkopolskę. Konin sfinalizował już odwiert na terenie Wyspy Pocijewe (do głębokości ok. 2,6 km) i ma apetyt na kolejne wiercenia oraz ciepłownię geotermalną. Z kolei Koło – będące w podobnej do Sochaczewa sytuacji – zaczęło swój odwiert w Chojnach w sierpniu i osiągnęło ponad 2 km głębokości z zakładanego pułapu 3,6 km. Jeśli woda uzyska tam ok. 130 st. C, to gmina zainwestuje w ciepłownię geotermalną.

Media o NFOŚiGW

Oprac. DONATA BIENIECKA-POPARDOWSKA

Inauguracja rządowego programu „Czyste Powietrze”, nadchodząca rewolucja w elektromobilności oraz spółka Polskie Domy Drewniane (jako panaceum na deficyt w budownictwie mieszkaniowym) – to zapowiadane w ostatnich miesiącach przez media niektóre zwiastuny jesieni w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Przypominamy wybrane „medialne” tematy z trzeciego kwartału 2018 r.

Rusza nabór wniosków w programie „Czyste Powietrze”

**GAZETA POLSKA CODZIENNIE
(18.09.2018)**

Nabór wniosków w programie „Czyste Powietrze” rozpoczyna się 19 września. W najbliższych tygodniach w każdej gminie zostaną przeprowadzone specjalne szkolenia dla przyszłych beneficjentów programu – zapowiedział (...) Minister Środowiska Henryk Kowalczyk. – Takich szkoleń przeprowadzono już kilkaset i chcemy, żeby w najbliższych tygodniach w każdej gminie odbyło się spotkanie szkoleniowe, które będzie miało na celu poinformowanie potencjalnie zainteresowanych o programie, jego zasadach, sposobie finansowania i o warunkach pomocy – dodał.

5,6 mld zł na lokalne inwestycje drogowe w 2019 r.

**BIZNES.PAP.PL
(17.09.2018)**

W 2019 r. dofinansowania z budżetu na lokalne inwestycje drogowe sięgną co najmniej ok. 3,5 mld zł – poinformowało Ministerstwo Finansów w komunikacie. Dodano, że w 2019 r. Fundusz Dróg Samorządowych (FDS) będzie dysponował kwotą około 5,6 mld zł. (...) Przychody Funduszu będą pochodzić m.in. z: obligacji Skarbu Państwa,

wpłaty z budżetu państwa, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (...).

NFOŚiGW ma umowy na 134 mln zł dofinansowania odwiertów geotermalnych

**ISBNEWS
(11.09.2018)**

– Podpisaliśmy umowy w ostatnich dwóch latach na prawie 134 mln zł. Najdroższy otwór z tej puli wniosków to Szafłary. Będzie on miał głębokość 5 300 m – spodziewamy się tam uzyskać wodę o temperaturze 100 stopni i więcej, o bardzo dużej wydajności 200 m na godzinę. To pozwala myśleć o produkcji energii elektrycznej – poinformował NFOŚiGW podczas konferencji prasowej.

Briefing prasowy NFOŚiGW dot. akcji „100 tysięcy drzew na 100-lecie niepodległości Polski”. Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda wypowiada się dla TV Republika

Nowy program dla OZE w ciepłownictwie

**TERAZ-SRODOWISKO.PL
(24.08.2018)**

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej planuje uruchomienie nowego programu wsparcia dla ciepłownictwa systemowego w zakresie budowy, modernizacji i rozwoju systemów ciepłowniczych współpracujących z OZE i magazynami ciepła. (...) Wykorzystanie „zielonego ciepła” umożliwi spełnienie wymagań Efektywnego Systemu Ciepłowniczego, co jest obecnie jednym z największych i najpilniejszych wyzwań dla zdecydowanej większości przedsiębiorstw ciepłowniczych.

Wsparcie na rewitalizację terenów po byłej koksowni

**POLSKIE RADIO KATOWICE
(16.08.2018)**

Wzrost cen usług i materiałów na rynku budowlanym spowodował, że droższa będzie też rewitalizacja terenów po byłej koksowni w Rudzie Śląskiej – Orzegowie. Ponad 1 mln zł dołoży na ten cel Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Miliony na zakupy e-autobusów

PULS BIZNESU
(12.08.2018)

NFOŚiGW ogłosił nabór wniosków w nowym konkursie skierowanym do małych i średnich gmin (do 100 tys. mieszkańców), spółek komunalnych w takich gminach oraz firm, które świadczą usługi zbiorowego transportu na podstawie umowy z JST. Wsparcie będzie można otrzymać nie tylko na nabycie autobusów elektrycznych, ale też na szkolenia dla kierowców i modernizację lub budowę stacji ładowania pojazdów publicznego transportu zbiorowego, a także wszystkie przedsięwzięcia polegające na obniżeniu zużycia energii i paliw w transporcie publicznym.

Państwo stawia na budownictwo drewniane

PAP.PL
(8.08.2018)

Prezydent Andrzej Duda podpisał nowelę Prawa ochrony środowiska, która powołuje spółkę Polskie Domy Drewniane (PDD). Udziałowcami spółki mają być NFOŚiGW oraz Bank Ochrony Środowiska. (...) Ma ona odgrywać rolę inwestora rozwijającego energooszczędne drewniane budownictwo mieszkaniowe. Nieruchomości mieszkalne, po ich wybudowaniu, przeznaczone zostaną dla osób o umiarkowanych dochodach na wynajem i najem z dojściem do własności.

Osiem inwestycji wod-kan z unijnymi dotacjami

CENTRUMPRASOWE.PAP.PL
(7.08.2018)

Mieszkańcy następnych ośmiu miejscowości w Polsce będą korzystać z nowoczesnych systemów wodno-kanalizacyjnych, których rozbudowę lub modernizację dofinansuje ze środków unijnych Narodowy Fundusz

Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Pieniądze z Funduszu Spójności – łącznie ponad 197 mln zł – trafią do: Celestynowa, Chełmży, Chojnic, Łodzi, Pruszcza Gdańskiego, Skawiny, Strzelca Opolskich i Tarnowa Podgórnego.

COP24 w Katowicach

PORTAL SAMORZĄDOWY
(2.08.2018)

1 sierpnia prezydent Andrzej Duda podpisał nowelizację specustawy w sprawie organizacji szczytu klimatycznego ONZ w Katowicach. (...) Obowiązująca specustawa zakłada dofinansowanie z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w wysokości ponad 127 mln zł. Nowelizacja przewiduje, że ta dotacja wyniesie maksymalnie 252 mln zł.

Więcej miliardów na elektromobilność

PULS BIZNESU
(26.07.2018)

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przekazuje w ciągu 10 lat jeszcze co najmniej 10 mld zł na rozwój ekotransportu. (...) Z pierwszej części pieniędzy [Fundusz Niskoemisyjnego Transportu – przyp. red.] NFOŚiGW ma sfinansować 100 planów rozwoju elektromobilności w miastach i gminach.

Wprowadzono opłatę emisyjną od paliw

TVP PARLAMENT
(13.07.2018)

Prezydent Andrzej Duda podpisał nowelę ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (...). Nowela zakłada stworzenie Funduszu Niskoemisyjnego Transportu (FNT) oraz wprowadzenie opłaty emisyjnej, z której finansowane mają być projekty związane m.in. z rozwojem elektromobilności w Polsce. Środki z opłaty w 85 proc. mają trafić do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, a w 15 proc. – do FNT. ■

Analizy, opracowania i raporty branżowe

Oprac. WOJCIECH STAWIANY

■ Stan ciepłownictwa w Polsce

Raport Prezesa URE (VIII 2018) „Energetyka ciepła w liczbach 2017”, www.ure.gov.pl/pl/urząd/informacje-ogolne/aktualnosci/7663,Raport-Prezesa-URE-Energetyka-ciepna-w-liczbach-2017.html

Raport przedstawia wyniki badania działalności przedsiębiorstw ciepłowniczych posiadających koncesje udzielone przez Prezesa URE na działalność związaną z zaopatrzeniem odbiorców w ciepło, funkcjonujących na regulowanym rynku ciepła w 2017 r. W badaniu udział wzięło 429 przedsiębiorstw i ich oddziałów. Można w nim znaleźć wiele szczegółowych informacji na temat wyników badania działalności koncesjonowanych przedsiębiorstw ciepłowniczych oraz pojawiających się trendów w energetyce.

■ Rozwój energetyki nuklearnej

Raport (VIII 2018) World Nuclear Association (WNA), World Nuclear Performance Report 2018, <http://www.world-nuclear.org/our-association/publications/online-reports/world-nuclear-performance-report-2017-asia-edition.aspx>

Ze wstępu Dyrektor Generalnej WNA Agnety Rising: „Światowe reaktory jądrowe osiągnęły w roku 2017 doskonałe wyniki. Światowa produkcja energii jądrowej wyniosła 2506 TWh, co stanowi wzrost o 29 TWh w porównaniu z 2016 r. Był to piąty rok z rzędu, kiedy produkcja energii

jądrowej wzrosła, przy generacji o 160 TWh wyższej niż w 2012 r. Pod koniec 2017 r. światowa zdolność produkcyjna 448 reaktorów jądrowych wynosiła 392 GWe, co stanowi wzrost o 2 GWe pod koniec 2016 r. Do sieci przyłączono cztery nowe reaktory o łącznej mocy 3373 MWe. Zlikwidowano pięć reaktorów o łącznej mocy 3025 MWe. Jednak dwa z tych reaktorów, Monju i Santa Maria de Garoña, nie były eksploatowane przez kilka lat wcześniej”.

■ Dobra jakość życia – postępy w realizacji celów

Raport (VII 2018) „Environmental Indicator report 2017 – in support to the monitoring of the 7th Environment Action Programme”, www.eea.europa.eu/publications/environmental-indicator-report-2017

Raport wskaźnikowy Europejskiej Agencji Środowiska prezentuje, poprzez 29 wskaźników, postępy w realizacji wizji zawartej w siódmym unijnym programie działań w zakresie środowiska do 2020 r. Przedstawiona analiza dotyczy realizacji trzech tematycznych celów priorytetowych zawartych w tym programie: 1) ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii Europejskiej (UE); 2) przekształcenie UE w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną; 3) ochrona obywateli UE przed związanymi ze środowiskiem problemami i zagrożeniami dla ich zdrowia i dobrostanu.

■ Stan wód w Europie

Raport (VII 2018) „European waters. Assessment of status and pressures 2018”, www.eea.europa.eu/publications/state-of-water

Raport Europejskiej Agencji Środowiska jest dokumentem wspierającym prace Komisji Europejskiej nad ewaluacją Ramowej Dyrektywy Wodnej. Wykorzystane dane pochodzą z ok. 160 zaktualizowanych planów gospodarowania wodami, publikowanych przez państwa UE od końca 2015 r. Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy są głównymi dokumentami planistycznymi, pełniącymi kluczową rolę w osiągnięciu priorytetowego celu Ramowej Dyrektywy Wodnej, jakim jest osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód w Europie. Aktualizacja tych planów odbywa się cyklicznie co 6 lat. Aktualny raport EEA jest kontynuacją wydanego w 2012 r. raportu, opierającego się o dane z wcześniejszych planów. Celem opracowania jest przedstawienie aktualnego stanu wód w Europie, oddziałujących presji oraz postępu w realizacji celów w latach 2010–2015.

■ Polski węgiel 2.0

Raport (VII 2018) „Paliwa bezdymne vs. smog”, www.jagiellonski.pl/polski-wegiel-2-0-paliwa-bezdymne-vs-smog-raport/?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=polski-wegiel-2-0-paliwa-bezdymne-vs-smog-raport

W raporcie Instytutu Jagiellońskiego ▶

wykazano, że paliwa bezdymne mogą istotnie ograniczyć emisje zanieczyszczeń. Testy paliwowe przeprowadzone w Wielkiej Brytanii i w Polsce wykazały, że emisje pyłów, OGC, WWA i CO₂ ze spalania paliw bezdymnych są niewielkie w porównaniu z węglem wysokiej jakości. Charakteryzują się one również bardzo dobrymi parametrami spalania (wysoka wartość opałowa, niska zawartość popiołu). Brykiety bezdymne mogą być spalane w większości kotłów zainstalowanych w polskich domach.

■ **Wskaźniki efektywności energetycznej w Polsce**

Raport Głównego Urzędu Statystycznego (VII 2018), kolejna edycja corocznego opracowania „Efektywność wykorzystania energii w latach 2006–2016”, www.stat.gov.pl/obszary-tematyczne/srodowisko-energia/energia/efektywnosc-wykorzystania-energii-w-latach-2006-2016,5,13.html

Celem publikacji jest przedstawienie i analiza globalnych i sektorowych wskaźników efektywności energetycznej oraz polityk i działań na rzecz jej poprawy. Rozwój mierników efektywności energetycznej, dostosowujący statystykę energii do zmieniających się warunków funkcjonowania gospodarki i aktualnych potrzeb (monitorowanie gospodarki energią i kontrolowanie jej zarządzania w kierunku „zrównoważonego rozwoju”), realizowany jest na poziomie Unii Europejskiej i Międzynarodowej Agencji Energetycznej (IEA/OECD). Wspólne działania IEA, Eurostatu i krajów członkowskich mają na celu stworzenie systemu wskaźników statystycznych, stanowiących narzędzie do analiz i oceny trendów w obszarze efektywności energetycznej.

■ **Inwestycje w energetyce światowej**
Raport (VII 2018) Międzynarodowej Agencji Energii, World Energy Investment 2018, www.webstore.iea.org/world-energy-investment-2018

Raport stanowi kluczowy punkt odniesienia dla podejmowania decyzji przez rządy, przemysł energetyczny i instytucje finansowe w celu ustalenia ram politycznych, wdrożenia strategii biznesowych, finansowania nowych projektów i rozwoju nowych technologii. Podkreśla, w jaki sposób decyzje inwestycyjne podejmowane dzisiaj określają jutrzejszą podaż i popyt na energię.

■ **Słoneczne systemy ciepłownicze**
Raport (V 2018) Instytutu Energetyki Odnawialnej „Rozwój OZE w polskim ciepłownictwie”, www.ieo.pl/pl/raporty/88--29?path=

Ze wstępu autorstwa Prezesa Zarządu NFOŚiGW dr. inż. Kazimierza Kujdy: „Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej od lat wspiera przedsięwzięcia zmierzające do modernizacji i optymalizacji systemów ciepłowniczych w Polsce, wpisując w ten sposób swoje działania w realizację celów zarówno krajowych, jak i unijnych w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w ciepłownictwie. Należy wspomnieć tu o dwóch programach realizowanych obecnie przez NFOŚiGW: program Efektywne systemy ciepłownicze i chłodnicze, realizowany jest ze środków krajowych, zaś z funduszy UE finansowane są projekty w ramach I osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020, poddziałanie 1.1.1 Wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej”.

■ **Dynamiczne zmiany i intensywne działania w polskiej energetyce**
Raport (V 2018) Polskiego Towarzystwa Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej (PTPiREE) „Energetyka – Dystrybucja i Przesył”, www.ptpiree.pl/aktualnosci/2018-05-24

Ze wstępu autorstwa Ministra Energii Krzysztofa Tchórzewskiego:

„Wspólnie zmierzaliśmy się z wieloma wyzwaniami, będącymi efektem dynamicznych zmian w rodzimej gospodarce, ale również sytuacji na europejskich i światowych rynkach. Czynnikiem, który wpływał na sektor paliwowo-energetyczny i wymuszał zmiany, były także wyzwania związane z naszą przynależnością do Unii Europejskiej. Dla elektroenergetyki 2017 r. był przede wszystkim okresem, w którym trwała realizacja dużych inwestycji. W obszarze wytwarzania powstawały nowoczesne jednostki wytwórcze, które zastąpiły stare, stopniowo wycofywane z eksploatacji bloki. W obszarze przesyłu i dystrybucji praktycznie w każdej części kraju powstawały nowe linie energetyczne, pozwalające na jeszcze lepsze, a przede wszystkim bardziej ekonomiczne i niezawodne, zaopatrzenie w energię klientów, zarówno indywidualnych, jak i biznesowych”.

■ **Ryzyko klimatyczne i transformacja globalnego sektora finansowego**
Opracowanie Instytutu WiseEuropa (V 2018) „Klimatyczny efekt domina. Ryzyka transformacyjne dla polskiego sektora finansowego”, www.wise-europa.eu/2018/05/24/raport-polska-gotowa-klimatyczny-efekt-domina

Globalne trendy ograniczają liczbę podmiotów zdolnych do finansowania emisyjnych inwestycji oraz skupiają ryzyko klimatyczne na polskich instytucjach finansowych. Pilnie potrzebna jest systemowa refleksja nad tym wyzwaniem dla krajowego rynku finansowego. Polityka klimatyczna może w najbliższym czasie wpłynąć na wycenę aktywów węglowych oraz innych projektów opartych na paliwach kopalnych. Jak pokazuje raport, problem ten ma szczególne znaczenie dla Polski, stojącej przed podwójnym wyzwaniem: modernizacji infrastruktury energetycznej oraz wysokiego udziału energetyki węglowej w bilansie energetycznym. ■

Z prawnego punktu widzenia

DARIUSZ HOŁUB

Oto najważniejsze informacje o ustawach, które niedawno weszły w życie lub zostały opublikowane, a mają wpływ na działalność Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

1 stycznia 2019 r. wejdzie w życie większość przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1479). Przepisy, mające na celu wzmocnienie działalności kontrolnej IOŚ, weszły w życie z dniem 18 sierpnia 2018 r.

Celem ustawy jest poprawa skuteczności działań kontrolnych Inspekcji Ochrony Środowiska. Inspektorzy uzyskali możliwość prowadzenia kontroli krzyżowych, w systemie całodobowym oraz przy użyciu dronów. O zamiarze przeprowadzenia kontroli interwencyjnych nie muszą wcześniej zawiadamiać kontrolowanych. W toku wykonywania czynności kontrolnych mogą liczyć na pomoc innych organów kontroli oraz Policji.

Ustawa dokonuje też zmian w obszarze Państwowego Monitoringu Środowiska. Za wykonywanie zadań z tego zakresu będzie odpowiedzialny Główny Inspektor Ochrony Środowiska. W strukturze GIOŚ ma funkcjonować centralne laboratorium badawcze z wyspecjalizowanymi oddziałami regionalnymi.

Od 2019 r. zostanie wprowadzony stabilny system finansowania działalności kontrolnej i monitoringowej Inspekcji Ochrony Środowiska, oparty

o trzy źródła finansowania: budżet państwa – 113 mln zł rocznie, środki NFOŚiGW – 100 mln zł oraz środki Wód Polskich – 37,53 mln zł, co łącznie daje kwotę 250,53 mln zł rocznie.

Środki NFOŚiGW mają być przeznaczane wyłącznie na dofinansowanie zadań Państwowego Monitoringu Środowiska, natomiast środki Wód Polskich – na dofinansowanie zadań z zakresu monitoringu koniecznego do oceny skuteczności programu azotanowego.

W ustawie o odpadach dodano przepisy, mające na celu systemowe rozwiązanie problemu kierowania na parkingi pojazdów z odpadami, zatrzymanymi przez organy kontrolne, tj. Krajową Administrację Skarbową, Straż Graniczną, Inspekcję Transportu Drogowego, Policję oraz organy Inspekcji Ochrony Środowiska. Dla sejmików województw wprowadzono obowiązek uchwalenia aktualizacji wojewódzkich planów gospodarki odpadami w celu wskazania w tych planach od 1 do 3 miejsc, spełniających warunki magazynowania odpadów zatrzymywanych podczas kontroli drogowych (tak, aby jedno miejsce przypadało na 1 mln mieszkańców danego województwa). Starostowie będą obowiązani do utworzenia takich miejsc w terminie 6 miesięcy od dnia uchwalenia aktualizacji WPGO.

NFOŚiGW oraz WFOŚiGW będą miały możliwość dofinansowania tworzenia przez starostów miejsc spełniających warunki magazynowania odpadów. W tym celu zmodyfikowano art. 400 a ust. 1 pkt. 6 ustawy – Prawo ochrony środowiska.

20 września 2018 r. weszła w życie większość przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1722).

Ustawa doprecyzowuje przepisy dotyczące zgód i przyrzeczeń wodnoprawnych, pozwoleń zintegrowanych, gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa oraz opłat za usługi wodne. Eliminuje także wątpliwości interpretacyjne, powstałe po wejściu w życie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne.

W ustawie rozstrzygnięto, że opłata za usługi wodne nie będzie wnoszona, jeżeli jej wysokość nie przekroczy 20 zł. Doprecyzowano też kwestie ustalania wysokości tej opłaty w okresie do dnia 31 grudnia 2020 r. Ustalenie to będzie mogło nastąpić również na podstawie odczytów z przyrządów pomiarowych dokonywanych w ramach kontroli gospodarowania wodami albo oświadczeń podmiotów obowiązanych do ponoszenia opłaty, składanych za poszczególne kwartały. ▶

Wprowadzono przepis regulujący sytuację wydawania przez dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej deklaracji zgodności inwestycji realizowanych ze środków unijnych z celami środowiskowymi, w przypadkach, w których nie wydano oceny wodnoprawnej.

Zdecydowano, że NFOŚiGW będzie uzgadniał listy programów priorytetowych w części dotyczącej gospodarki wodnej jedynie z Prezesem Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, a nie z dyrektorami regionalnych zarządów gospodarki wodnej. W ten sposób zostanie zapewniona lepsza koordynacja procesu uzgodnienia tych list.

11 września 2018 r. weszła w życie ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. poz. 1648).

Ustawa przewiduje utworzenie przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Bank Ochrony Środowiska spółki akcyjnej Polskie Domy Drewniane. Łączny udział założycieli w jej kapitale zakładowym oraz w sumie głosów przypadających na wszystkie akcje spółki wynosić ma powyżej 50%.

Podstawowym przedmiotem działalności PDD SA będzie energooszczędne budownictwo drewniane obejmujące budowę budynków mieszkalnych, zarządzanie nimi oraz wynajmowanie budynków lub lokali mieszkalnych z możliwością ich sprzedaży. Spółka będzie też mogła nabywać grunty, przeprowadzać remonty i modernizację budynków

mieszkalnych, nabywać i przetwarzać surowiec drzewny, a także nabywać i sprzedawać produkty drzewne oraz prowadzić inną działalność związaną z energooszczędnym budownictwem drewnianym i infrastrukturą towarzyszącą.

Na pokrycie lub podwyższenie kapitału zakładowego spółki NFOŚiGW będzie obowiązany przeznaczyć w latach 2018–2023 kwotę do 1 mld 760 mln zł,

w tym w: 2018 r. – do 60 mln zł; 2019 r. – do 500 mln zł; 2020 r. – do 400 mln zł; 2021 r. – do 400 mln zł; 2022 r. – do 300 mln zł; 2023 r. – do 100 mln zł.

Wkład Banku Ochrony Środowiska na kapitał zakładowy spółki ma wynieść 40 mln zł.

8 sierpnia 2018 r. weszła w życie ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z organizacją w Rzeczypospolitej Polskiej sesji Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (Dz. U. poz. 1495).

Ustawa zakłada zwiększenie o 123,4 mln zł maksymalnej kwoty do-

finansowania ze środków NFOŚiGW na zadania związane z COP24 (z kwoty 128,6 mln zł na 252 mln zł), w tym: w 2018 r. – zwiększenie o 99,5 mln zł (z kwoty 126,4 mln zł na 225,9 mln zł); w 2019 r. – zwiększenie o 23,9 mln zł (z kwoty 2,2 mln zł na 26,1 mln zł).

Zwiększenia wydatków związanych z COP24, finansowanych ze środków NFOŚiGW, dotyczą w szczególności: kosztów wynikających ze zwiększonej liczby delegatów; kosztów zapewnienia odpowiedniego systemu transportu dla uczestników konferencji; kosztów dodatkowego zatrudnienia na rzecz organizacji COP24; kosztów aktywności Prezydenta COP24 oraz Specjalnego Wysłannika MSZ ds. Klimatu; dodatkowych kosztów zgłaszanych przez ONZ w związku z uczestnictwem delegacji z niektórych państw; konieczności zapewnienia środków na ekwiwalent pieniężny

przyznawany funkcjonariuszom służb mundurowych oraz żołnierzom Żandarmerii Wojskowej, którzy będą pełnić służbę w okresie od 30 listopada do 15 grudnia 2018 r. (ekwiwalent za czas służby, przekraczający ustawowo określoną normę).

Podział środków między poszczególne podmioty został określony w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 2018 r. w sprawie podziału środków przeznaczonych na dofinansowanie organizacji Konferencji COP24 oraz wykonywania zadań związanych z pełnieniem przez Rzeczpospolitą Polską funkcji Prezydencji Konferencji Stron (Dz. U. poz. 1660), które weszło w życie z dniem 30 sierpnia 2018 r. ■

Nowy program NFOŚiGW do walki ze smogiem

W trosce o czyste powietrze

WOJCIECH STAWIANY

Dzień 19 września 2018 r. zapisze się w prawie 30-letniej historii Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jako jeden z kamieni milowych. To data ogłoszenia programu priorytetowego NFOŚiGW „Czyste Powietrze”, który jest kluczowym projektem w obrębie rządowych działań, mających sprostać takim wyzwaniom i zadaniom jak: poprawa jakości życia, zapewnienie „ciepłego domu” Polakom, likwidacja ubóstwa energetycznego oraz oczywiście zadbanie o czyste powietrze. Tym samym zaczęła się swoista rewolucja, której efektem ma być głęboka termomodernizacja nawet 4 milionów domów jednorodzinnych i uporanie się ze szkodliwym zjawiskiem smogu.

Tego samego dnia partnerzy projektu – 16. wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (WFOŚiGW) – rozpoczęli przyjmowanie wniosków o dofinansowanie od właścicieli i współwłaścicieli domków jednorodzinnych, którzy będą beneficjentami. To część działań zakrojonych na bardzo szeroką skalę, gdyż polski rząd rozwiązuje problemy związane z poprawą jakości powietrza systemowymi i długofalowymi przedsięwzięciami. Przy ich realizacji resort środowiska, w tym oczywiście NFOŚiGW, będzie współpracować z samorządami, licznymi inicjatywami obywatelskimi jak Polski Alarm Smogowy oraz sektorem bankowym. Premier Mateusz Morawiecki stawia te działania w pierwszym rządzie inicjatyw rządowych. W swoim exposé w dniu 12 grudnia 2017 r. zaakcentował jednoznacznie: „Czyste powietrze to wyzwanie cywilizacyjne, chcemy walczyć ze smogiem poprzez likwidację ubóstwa energetycznego”.

Działania rządu w ramach batalii o czyste powietrze obejmują: realizo-

wany przez NFOŚiGW, WFOŚiGW oraz BOŚ SA program priorytetowy „Czyste Powietrze”, który ma charakter

Czyste powietrze to wyzwanie cywilizacyjne, chcemy walczyć ze smogiem poprzez likwidację ubóstwa energetycznego.

powszechny; prace legislacyjne, określające wymagania dla kotłów na paliwa stałe (do użytku dopuszczone są tylko akredytowane kotły piątej generacji,

przepisy dotyczą urządzeń automatycznych o mocy nie większej niż 500 kW, a więc tych stosowanych w domach, emitujące nie więcej niż 40 mg pyłów/m³); oraz wymagania jakościowe dla paliw stałych stosowanych w paleniskach domowych, a ponadto związane z nimi rozporządzenia w sprawie sposobu pobierania próbek paliw stałych, w sprawie metod badania jakości paliw stałych, a także zmianę ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw; projekt „Stop Smog”, realizowany w ponad trzydziestu polskich miastach uplasowanych w raporcie Światowej Organizacji Zdrowia z 2018 r. w pięćdziesiątce najbardziej zanieczyszczonych miast europejskich. Środki finansowe na realizację tego projektu są określone w Funduszu Termomodernizacji i Remontów. Ponadto NFOŚiGW, jako Instytucja Wdrażająca POIiŚ 2014–2020, ▶

a także w ramach programów krajowych, realizuje projekty rozwijające niskoemisyjną gospodarkę.

Szkolenia dla wszystkich gmin w Polsce

Z inicjatywy Ministra Środowiska Henryka Kowalczyka, wyprzedzająco w stosunku do naborów wniosków w programie „Czyste Powietrze”, eksperci resortu środowiska – Ministerstwa Środowiska, Inspekcji Ochrony Środowiska, NFOŚiGW oraz funduszy wojewódzkich rozpoczęli realizację kampanii edukacyjno-informacyjnej, podnoszącej świadomość społeczeństwa w zakresie problematyki ochrony i jakości powietrza, zdrowotnych skutków nadmiernego jego zanieczyszczenia. Wykłady ekspertów, które zostaną zrealizowane we wszystkich – ponad 2,5 tys. – polskich gminach obejmą również elementy szkoleniowe w zakresie przygotowywania inwestycji, pisania wniosków, realizacji i rozliczeń.

7 czerwca 2018 r. Prezes Zarządu NFOŚiGW Kazimierz Kujda, w obecności Premiera Mateusza Morawieckie-

go i kilku ministrów, podpisał z prezesami zarządów 16. wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz Prezesem Zarządu BOŚ SA porozumienie w sprawie realizacji programu „Czyste Powietrze”.

Działania rządu w batalii o czyste powietrze obejmują m.in.: realizowany przez NFOŚiGW, WFOŚiGW oraz BOŚ SA program priorytetowy „Czyste Powietrze”, prace legislacyjne określające wymagania dla kotłów na paliwa stałe oraz wymagania jakościowe dla paliw stałych stosowanych w paleniskach domowych, a ponadto związane z nimi rozporządzenia oraz projekt „Stop Smog”.

Zasadniczym celem tego programu jest poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń do atmosfery z istniejących jednorodzinnych budynków mieszkalnych lub uniknięcie emisji zanieczyszczeń powietrza, pochodzącej z nowo budowanych jednorodzinnych budynków mieszkalnych.

Przez jednorodzinny budynek mieszkalny, zgodnie z ustawą z dnia 7

lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tj. Dz.U. z 2017 poz.1332, z późn. zm.), należy rozumieć budynek wolnostojący albo budynek w zabudowie bliźniaczej, szeregowej lub grupowej, służący zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych, stanowiący konstrukcyjnie samodzielną całość, w którym dopuszcza się wydzielenie nie więcej niż dwóch lokali mieszkalnych albo jednego lokalu mieszkalnego i lokalu użytkowego o powierzchni całkowitej nieprzekraczającej 30% powierzchni całkowitej budynku. Przez budynek istniejący należy rozumieć budynek oddany do użytkowania. Z kolei budynek nowo budowany to obiekt, dla którego zostały uzyskane zgody

na rozpoczęcie budowy zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tj. Dz.U. z 2018 r. poz.1202, z późn. zm.), który nie został jeszcze przekazany lub zgłoszony do użytkowania.

Mierniki programu

Autorzy programu określili mierniki jego osiągnięcia. Są to m.in.: liczba budynków mieszkalnych o poprawio-

Kogo w Polsce dotyka ubóstwo energetyczne

Zjawisko ubóstwa energetycznego charakteryzują fakty, które są opisane m.in. w raporcie Instytutu Badań Strukturalnych (IBS) z kwietnia 2018 r. „Zjawisko ubóstwa energetycznego w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem zamieszkujących domy jednorodzinne” oraz w raporcie Banku Światowego (BŚ) z maja 2018 r. „Walka ze smogiem: Instrumenty finansowania dla podnoszenia efektywności energetycznej budynków jednorodzinnych w Polsce”:

- Na podstawie badań, przeprowadzonych w 2016 r. 12,2%, mieszkań-
- ców Polski było dotkniętych ubóstwem energetycznym (IBS);
- W liczącej ok. 6 mln populacji gospodarstw domowych zamieszkujących w domach jednorodzinnych, 14,1% jest dotkniętych problemem ubóstwa energetycznego (IBS);
- Ubóstwo energetyczne dotyka przede wszystkim mieszkańców wsi i małych miast do 20 tys. mieszkańców (IBS);
- W strukturze wiekowej zasobów liczba budynków zbudowanych do roku 2002 wynosi 4660000 – są to bu-
- dynki wymagające podwyższenia efektywności energetycznej, a więc ocieplenia ścian, wymiany kotła (IBS);
- W wielu budynkach jednorodzinnych wykorzystuje się mieszaninę niskiej jakości węgla, drewna i śmieci, spalanych w ręcznie ładowanych kotłach o niskiej sprawności (BŚ);
- Budynki jednorodzinne posiadają słabą izolację termiczną, co powoduje większe zapotrzebowanie na energię cieplną i skutkuje nieefektywnym wykorzystywaniem paliw grzewczych (BŚ).

nej efektywności energetycznej – co najmniej 4 mln, liczba wymienionych nieefektywnych źródeł ciepła (kotłów starej generacji) na niskoemisyjne w budynkach istniejących – co najmniej 3 mln, liczba zamontowanych niskoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach nowo budowanych – co najmniej 1 mln. A ponadto: ograniczenie zużycia energii końcowej – co najmniej o 21,8 mln MWh/rok; ograniczenie emisji pyłów o średnicy mniejszej niż 10 µm (PM10) – co najmniej o 68,4 tys. ton/rok; ograniczenie emisji dwutlenku węgla (CO2) – co najmniej o 30,2 mln ton/rok.

Efekty ekologiczne i energetyczne oraz postęp w realizacji programu „Czyste Powietrze” będą mierzone i oceniane przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska. Syntezę działań przedstawi natomiast Główny Inspektor Ochrony Środowiska poprzez pomiary Państwowego Monitoringu Środowiska oraz ocenę jakości powietrza w strefach.

Beneficjentami programu będą osoby fizyczne posiadające prawo własności lub będące współwłaścicielami istnie-

jącego lub nowo budowanego jednorodzinne budynku mieszkalnego. Dofinansowanie przysługuje współwłaścicielowi, pod warunkiem wyrażenia zgody przez pozostałych współwłaścicieli

Budżet programu „Czyste Powietrze” to suma 103 mld zł. Minimalna wartość kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia wynosi 7 tys. zł, a maksymalna wartość kosztów kwalifikowanych, od których liczona jest wysokość dotacji, wynosi 53 tys. zł.

tego budynku. W przypadku budynków nowo budowanych wsparcie mogą uzyskać właściciele/współwłaściciele, którzy uzyskali zgodę na rozpoczęcie budowy jednorodzinne budynku mieszkalnego zgodnie z obowiązującymi przepisami, a budynek ten nie został jeszcze przekazany lub zgłoszony do użytkowania.

Koszty kwalifikowane

Cel programu zostanie osiągnięty przez beneficjentów poprzez realizację następujących działań (których koszty są kwalifikowanymi):

- demontaż i wymiana niespełniających wymagań (jest to warunek konieczny uczestnictwa w programie)

źródeł ciepła na paliwa stałe (kocioł na węgiel, kocioł na biomase), a także pozostałych źródeł ciepła na paliwo stałe jak: piec kaflowy, kominek, piec wolnostojący typu koza, trzon kuchenny, które są zainstalowane na

potrzeby ogrzewania lub ogrzewania i ciepłej wody użytkowej;

- zakup i montaż urządzeń i instalacji, spełniających określone w programie wymagania techniczne: kotły na paliwa stałe, węzły cieplne, systemy ogrzewania elektrycznego, kotły olejowe,

kotły gazowe kondensacyjne, pompy ciepła powietrzne, pompy ciepła odbierające ciepło z gruntu lub wody oraz przyłącza do tych urządzeń i instalacji;

- roboty termomodernizacyjne spełniające wymagania techniczne programu, m.in.: docieplenie przegród zewnętrznych budynku (w tym: ścian zewnętrznych, ścian zewnętrznych piwnic ogrzewanych, dachów, stropodachów, stropów nad przejazdami, podłóg na gruncie); docieplenie przegród wewnętrznych budynku oddzielających pomieszczenia ogrzewane od nieogrzewanych (w tym: ścian wewnętrznych, stropów pod nieogrze-

Walka ze smogiem – rekomendacje Banku Światowego

Rekomendacje zawarte w raporcie Banku Światowego z maja 2018 r. „Walka ze smogiem: Instrumenty finansowania dla podnoszenia efektywności energetycznej budynków jednorodzinnych w Polsce”, które wypełnia program priorytetowy NFOŚiGW „Czyste Powietrze”:

- Najbardziej efektywnym kosztowo sposobem zmniejszenia emisji pyłów i CO2 jest wymiana niezgodnych z normami kotłów na paliwo stałe na kotły gazowe, pompy ciepła oraz systemy grzewcze, wykorzystujące energię odnawialną (OZE), np. bio-

masę, o ile tylko jest to możliwe, a także na kotły na paliwo stałe zgodne z obowiązującymi normami, wynikającymi z uchwał antysmogowych, w połączeniu z termomodernizacją budynków jednorodzinnych (b.j.);

- Uchwały antysmogowe i egzekwowanie przepisów mają kluczowe znaczenie dla stymulowania popytu na wymianę kotłów i zmianę paliwa, a standardy jakości paliwa stałego są niezbędne, aby ograniczyć zanieczyszczenie powietrza;

- Całkowitą wartość inwestycji potrzebnych, by wymienić niezgodne z normami kotły na paliwo stałe i przeprowadzić pełną termomodernizację w sektorze b.j. w Polsce szacuje się na ok. 154,1 mld zł. Całkowitą wartość inwestycji potrzebnych, by wymienić niezgodne z normami kotły na paliwo stałe i przeprowadzić częściową termomodernizację w sektorze b.j. szacuje się na 104,5 mld zł na terenie całego kraju;
- Kwalifikującym się ubogim gospodarstwom domowym rząd RP oferuje 90–100 proc. dofinansowa-

wanymi poddaszami, stropów nad pomieszczeniami nieogrzewanymi i zamkniętymi przestrzeniami podpodłogowymi); wymiana i montaż stolarki zewnętrznej (w tym: okien, okien połaciowych, drzwi balkonowych, powierzchni przezroczystych nieotwieralnych, drzwi zewnętrznych/garażowych);

- zakup i montaż lub modernizacja instalacji wewnętrznych ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, w tym montaż zaworów z głowicami termostatycznymi;
- zakup i montaż instalacji odnawialnych źródeł energii: kolektorów słonecznych, mikroinstalacji fotowoltaicznych (wsparcie dla tych prac będzie realizowane niskooprocentowaną pożyczką);
- zakup i montaż wentylacji mechanicznej wraz z odzyskiem ciepła.

Do kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia są zaliczane również koszty przygotowania dokumentacji inwestycji, w tym audyt energetyczny, dokumentacja projektowej, ekspertyz ornitologicznej i chiropterologicznej.

W programie priorytetowym określono limity jednostkowych kosztów kwalifikowanych, a w załączniku tech-

nicznym – wymagania techniczne dokumentacji, usług, urządzeń, instalacji oraz wyrobów budowlanych stanowiących koszty kwalifikowane.

Program wraz z regulaminem naboru jest dostępny w zakładkach „Czyste Powietrze” na stronie internetowej NFOŚiGW (www.nfosigw.gov.pl) oraz na stronach wszystkich wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Wnioski należy składać w wojewódzkim funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, właściwym dla miejsca położenia nieruchomości objętej wnioskiem o dofinansowanie w terminie od 19 września 2018 r. do 30 czerwca 2027 r. Wnioski będą rozpatrywane przez właściwe terytorialnie WFOŚiGW zgodnie z kolejnością ich wpływu.

Program realizowany będzie w latach 2018–2029, przy czym: zobowiązania (rozumiane jako podpisywanie umów o dofinansowanie) podejmowane będą do 31 grudnia 2027 r. a środki refundowane będą do 30 września 2029 r.

Okres kwalifikowalności kosztów przewidziano od 1 stycznia 2018 r. do 30 czerwca 2029 r. z zastrzeżeniem, że przedsięwzięcie nie zostało zakończone

przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie, okres realizacji przedsięwzięcia wynosi do 24 miesięcy od daty zawarcia umowy o dofinansowanie, lecz nie później, niż do 30 czerwca 2029 r., przedsięwzięcie zostało rozpoczęte po 1 stycznia 2018 r. i nie wcześniej niż 12 miesięcy przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie.

Progi dofinansowania

Minimalna wartość kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia wynosi 7 tys. zł, a maksymalna wartość kosztów kwalifikowanych, od których liczona jest wysokość dotacji to 53 tys. zł.

Budżet programu to suma 103 mld zł – w formie dotacji 63,3 mld zł, w formie pożyczki 39,7 mld zł. Oprocentowanie zmienne pożyczki udzielanej w programie wynosi nie więcej niż WIBOR 3M¹ + 70 pkt. bazowych i nie mniej niż 2% rocznie ▶

¹ WIBOR (ang. Warsaw InterBank Offered Rate) – referencyjna wysokość oprocentowania kredytów na polskim rynku międzybankowym. Wyznaczana jest jako średnia arytmetyczna wielkości oprocentowania podawanych przez największe banki działające w Polsce, które są uczestnikami panelu WIBOR. WIBOR 3M dotyczy kredytów 3-miesięcznych; w dniu 19.09.2018 r. wynosił on 1,72%.

nia do wymiany kotła, zmiany paliwa i termomodernizacji. Ubogie b.j. powinny wnieść wkład w wysokości przynajmniej 10 proc. wartości inwestycji, w trosce o poczucie odpowiedzialności i trwałość skutków inwestycji;

- Nieubogim gospodarstwom domowym rząd RP mógłby zaoferować 20-proc. dotację do wymiany paliwa na paliwo gazowe, pompy ciepła i systemy OZE oraz termomodernizację;
- Walka ze smogiem i poprawa efektywności energetycznej to zadania na lata, a niezbędne dotacje można

rozplanować w dziesięcioletniej perspektywie;

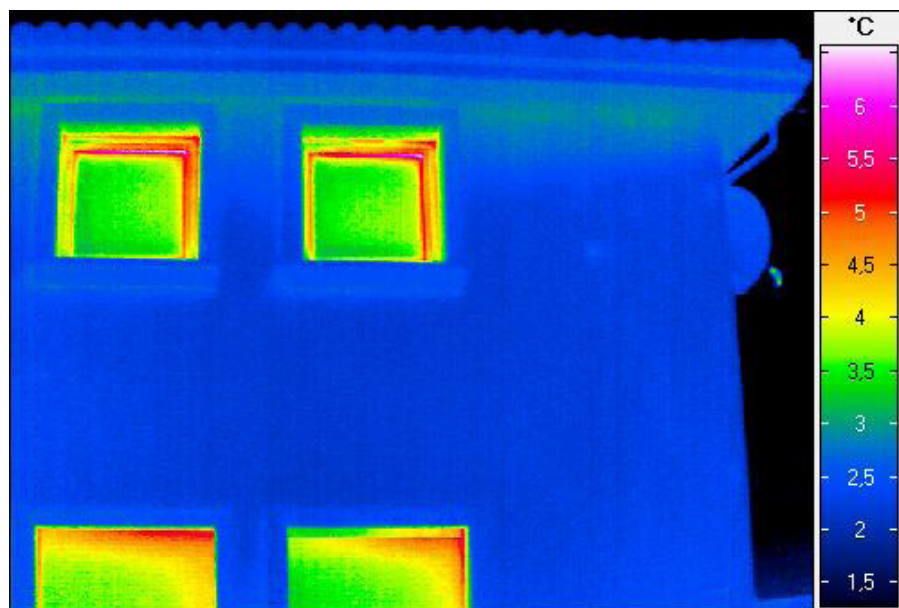
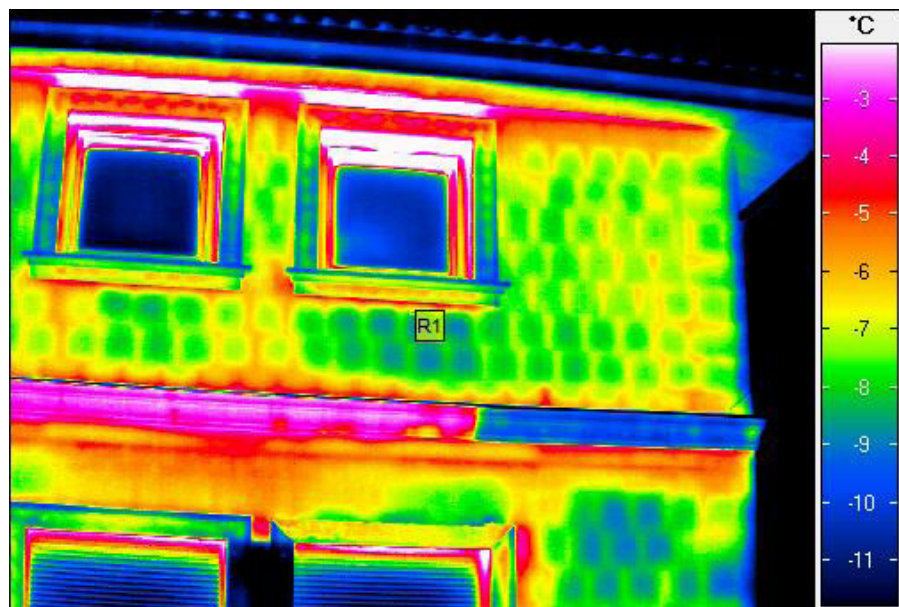
- Zważywszy na ogromną skalę potrzeb, oprócz środków publicznych, Polska będzie musiała pozyskać dodatkowe środki z UE na walkę ze smogiem i poprawę efektywności energetycznej b.j.;
- Niezwykle ważną będzie koordynacja wydatkowania środków publicznych (rządowych i z UE) zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym; w tym celu zaleca się utworzenie Krajowego Funduszu Antysmogowego i Efektywności Energetycznej (...). Proponowany fundusz

miałyby różne agencje wdrażające, połączone wspólnymi kryteriami kwalifikowalności, procedurami i ścisłą koordynacją;

- Pomoc techniczna, rozwój kompetencji i ogólnospołeczne kampanie informacyjno-edukacyjne będą miały istotne znaczenie dla skutecznej realizacji programu antysmogowego i poprawy efektywności energetycznej; dużym ułatwieniem w zarządzaniu programami byłyby standaryzowane systemy IT, wspólne zamówienia, itp. dla wszystkich gmin.

Informacje o intensywności dofinansowania przedstawia poniższa tabela:

Grupa	Kwota miesięcznego dochodu / osoba [zł]	Dotacja (procent kosztów kwalifikowanych przewidzianych do wsparcia dotacyjnego)	Pożyczka	
			uzupełnienie do wartości dotacji	pozostałe koszty kwalifikowane
1	2	3	4	5
I	do 600	do 90%	do 10%	do 100%
II	601 – 800	do 80%	do 20%	do 100%
III	801 – 1000	do 70%	do 30%	do 100%
IV	1001 – 1200	do 60%	do 40%	do 100%
V	1201 – 1400	do 50%	do 50%	do 100%
VI	1401 – 1600	do 40%	do 60%	do 100%
VII	powyżej 1600	do 30% ¹	do 70%	do 100%

Obraz z kamery termowizyjnej przedstawia straty ciepła poprzez ścianę budynku przed termomodernizacją (góra) i po jej wykonaniu (dół). Źródło: Dolnośląska Agencja Energii i Środowiska

(aktualnie jest to 2,42 proc.). Pożyczka może być udzielona na okres nie dłuższy niż 15 lat.

Środki na realizację przedsięwzięć programu „Czyste Powietrze” będą pochodzić z budżetu NFOŚiGW, w tym przychodów z tzw. opłaty emisyjnej, WFOŚiGW oraz ze środków unijnych okresu planowania na lata 2021–2027.

Koszty mikroinstalacji fotowoltaicznej i kolektorów słonecznych mogą zostać dofinansowane do 100 proc. wyłącznie w formie pożyczki w ramach pozostałych kosztów kwalifikowanych. Intensywność dofinansowania dotacyjnego jest określona na podstawie średniego miesięcznego dochodu na osobę w gospodarstwie domowym wnioskodawcy. Kwota ta jest obliczana w sposób analogiczny, jak we wniosku o dofinansowanie; zmiana kwoty miesięcznego dochodu w trakcie oceny wniosku lub w trakcie realizacji przedsięwzięcia nie wpływa na zmianę intensywności dofinansowania.

Wojewódzkie fundusze ochrony środowiska dokonają kontroli realizowanych/zrealizowanych przedsięwzięć samodzielnie lub przez wskazane osoby. Okres trwałości wynosi 3 lata od zakończenia przedsięwzięcia.

Zamierzenia polskiego rządu w zakresie poprawy jakości powietrza w Polsce, w tym program priorytetowy „Czyste Powietrze”, uzyskały pozytywną opinię ekspertów Komisji Europejskiej i Banku Światowego. Skonstatowano to m.in. w trakcie drugiego spotkania Zespołu Koordynacyjnego w obszarze efektywności energetycznej w budownictwie jednorodzinnej, składającego się z przedstawicieli Komisji Europejskiej, Banku Światowego oraz NFOŚiGW, które odbyło się 30 sierpnia 2018 r. w Warszawie, w siedzibie Narodowego Funduszu. ■

Fundusze dla ludzi

JUSTYNA PRZYBYSZ

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej pojawia się ze środkami finansowymi będącymi w jego dyspozycji zawsze tam, gdzie występują największe potrzeby ekologiczne. Tak jest od początku istnienia NFOŚiGW. Staraliśmy się uporać z zanieczyszczonymi wodami, wspierając budowę oczyszczalni ścieków. Wody w Polsce są dziś znacznie czystsze, a Wisła – największa polska rzeka – zachęca już nawet do wypoczynku przy jej brzegach. Niepokoiły nas też powodzie – z pomocą środków Narodowego Funduszu wybudowano wiele wałów przeciwpowodziowych i zbiorników gromadzących wodę. Zapora we Włocławku jest gotowa – tak jak wiele innych obiektów zapobiegających powodziom. Niepokoiły nas również liczne mogielniki z chemikaliami, które zanieczyszczały ziemię. W tym przypadku Narodowy Fundusz także był aktywny – zlikwidowano składowiska niebezpiecznych substancji.

Przez cały czas NFOŚiGW zwraca również uwagę na konieczność ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza. W tej dziedzinie również kierował środki finansowe tam, gdzie były największe potrzeby, dodatkowo wzmacniane przez wzrastającą świadomość Polaków w zakresie szkodliwego wpływu zanieczyszczonego powietrza na ich zdrowie. A więc na początek nastąpiła gazyfikacja i likwidacja węglowych źródeł ciepła w budynkach gminnych, szkołach, szpitalach. Niemal równolegle zaczęto angażować się w stymulację wielkich przedsięwzięć w energetyce – odpylanie i odsiarczanie spalin. Mało kto już

pamięta skargi sąsiadów Elektrociepłowni Siekierki narzekających, że rankiem musieli czyścić samochody z opadającego pyłu. I pewnie nikt już nie wie, że kotłownia zaopatrująca w ciepło obiektu warszawskiego szpitala przy ulicy Lindleya, z powodu widocznego, czarnego dymu z komina, była odczuwalna w całym śródmieściu Warszawy.

Przełom XX i XXI w. to pojawiająca się potrzeba i świadomość ograniczenia strat energii, zwłaszcza ciepła. Oprócz środków krajowych, w dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu poprawy efektywności energetycznej, zaczęto włączać środki unijne. Ten czas, to termomodernizacja budynków użyteczności publicznej wraz z wymianą nisko sprawnych kotłów węglowych.

Polska pięknieje – zakłady przemysłowe nie straszą już kłębamii żółtego (dwutlenek siarki), brunatnego (tlenki azotu) lub siwego (pary amoniaku) dymu. A jednak powietrze wciąż nie jest dostatecznie czyste. Szkodzą nam, zwłaszcza zimą, odprowadzane zanieczyszczenia z niskich kominów budynków mieszkalnych. Czasami czujemy wokół duszący zapach spalanego paliwa kiepskiej jakości lub wręcz śmieci. To dym, w którym znajdują się m.in. drobne cząstki stałe (PM), nierzadko z towarzyszącym im benzo- α -pirenem, stanowiące poważne zagrożenie dla zdrowia.

Rząd i samorządy próbują przeciwdziałać takim zanieczyszczeniom. Wprowadzane są uchwały tzw. antysmogowe (już funkcjonują w połowie województw), obowiązuje rozporządzenie określające wysokie wymagania dla nowo montowanych kotłów. Opubliko-

wano rozporządzenia dotyczące jakości paliw.

Równolegle występuje jednak problem ubóstwa energetycznego, które nierzadko łączy się z ubóstwem dochodowym. Konieczność zaangażowania własnych pieniędzy na sprawny kocioł, dobre paliwo, ocieplenie domu przekracza możliwości finansowe wielu rodzin. Niedawno do Narodowego Funduszu trafił list Pana Kazimierza: „Mam 64 lata, jestem po dwóch udarach mózgu oraz mam uszkodzony kręgosłup. Jestem na emeryturze, która wynosi 1412,86 zł. Żona nie ma żadnej emerytury, ponieważ wychowywała nasze dzieci i wnuki. Dom kiedyś należał do PKP. Połowa emerytury idzie na opłaty. I jeszcze trzeba kupić leki. To za wiele nie zostaje na życie. A teraz wszedł przepis o wymianie pieca... Wiem, że urzędy gminy dokładają do tego, bo są dotacje, ale najpierw trzeba samemu wyłożyć pieniądze. W związku z tym zwracam się... jak ja mam to zrobić, żeby żyć zgodnie z prawem?”

Myśląc o poprawie środowiska, w NFOŚiGW myślimy zawsze przede wszystkim o ludziach. I dlatego – odpowiadając na to konkretne i tysiące podobnych pytań – uruchomiliśmy program priorytetowy „Czyste Powietrze”, adresowany do osób fizycznych posiadających prawo własności lub będących współwłaścicielami jednorodzinnego budynku mieszkalnego – istniejącego lub nowo budowanego.

Panie Kazimierzu, wyrażamy nadzieję, że nadal będzie Pan mógł żyć w zgodzie z prawem, a mieszkać bez troski o swoje i swoich bliskich zdrowie, na które tak duży ma wpływ jakość powietrza. ■

Kadra kierownicza Departamentu Współpracy Regionalnej. Na zdjęciu (od lewej): Tadeusz Wyrzykowski, Anna Trudzik, Grzegorz Witkowski

Departament Współpracy Regionalnej

Tadeusz Wyrzykowski Dyrektor

Ukończył studia ekonomiczne na Wydziale Handlu Wewnętrznego w Szkole Głównej Handlowej (wcześniej Szkoła Główna Planowania i Statystyki) a następnie, w ramach podnoszenia kwalifikacji, podyplomowe studia organizowa-

ne przez Szkołę Główną Handlową w dziedzinie Zarządzania i Rachunkowości Zarządczej i Controllingu oraz Zarządzania Ryzykiem w Instytucjach Finansowych.

Jest także absolwentem studiów Master of Business Administration,

będących wspólnym programem Uniwersytetu Warszawskiego/Free University of Brussels, University of Antwerp, Bergische Universität Wuppertal.

Pracując w różnych firmach, zdobył doświadczenie w zakresie działania spółek branży handlowej, usługowej, ▶

przewozowej (lotniczej) i finansowej (ubezpieczenia) oraz agencji. Poznał obszary finansów, operacyjny i handlowy, obejmujące działania takie, jak m.in. wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem zgodnie z wymogami Dyrektywy Wypłacalność II, wdrożenie i zarządzanie systemem zarządzania ryzykiem operacyjnym, wdrożenie i zarządzanie systemem rachunkowości zarządczej, opracowanie i wdrożenie systemu monitorowania płynności finansowej, planowanie rentowności prowadzonych operacji w ujęciu jed-

norocznym i wieloletnim, prowadzenie działań marketingowych oraz sprzedaży, projektowanie i prowadzenie działań poprawiających efektywność i sprawność operacyjną, wdrożenie i zarządzanie systemem optymalizacji wpływów, wdrożenie systemu planowania strategicznego i jednorocznego, nadzór nad realizacją zadań zleconych, w tym kontrolę dotacji budżetowej.

Posiada doświadczenie w zarządzaniu zespołami ludzkimi (bezpośrednio nadzorował 100-osobowy zespół) i w kierowaniu projektami interdyscyplinarnymi,

obejmującymi wszystkie obszary działalności spółek i agencji. Pełnił funkcje kierownicze w grupach kapitałowych strategicznych spółek Skarbu Państwa. Ponadto sprawował nadzór właścicielski, będąc przewodniczącym, wiceprzewodniczącym i członkiem rad nadzorczych.

W NFOŚiGW jest odpowiedzialny za Departament Współpracy Regionalnej, który obejmuje działania Wydziału Projektu Doradztwa Energetycznego oraz Wydziału Współpracy Regionalnej i Nadzoru Kapitałowego. ■

Anna Trudzik

Kierownik Wydziału Projektu Doradztwa Energetycznego

Absolwentka kierunków: inżynieria środowiska oraz geodezja i kartografia Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Ukończyła również studia podyplomowe z energetyki jądrowej. Posiada wieloletnie doświadczenie w obszarze efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii oraz ponad 11-letnie doświadczenie praktyczne w zakresie planowania, projektowania i realizacji inwestycji w przemyśle energetycznym.

Dysponuje szeroką wiedzą formalno-prawną oraz techniczną z zakresu sposobów eksploatacji i modernizacji urządzeń energetycznych oraz wynikających z tego korzyści ekonomicznych, zdobytą podczas wieloletniej współpracy z firmami budowlano-konsultingowymi z obszaru energetyki.

W NFOŚiGW pracuje od listopada 2016 r. – początkowo jako doradca energetyczny, obecnie na stanowisku Kierownika Wydziału realizującego

projekt *Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE* (poddziałanie 1.3.3 POIiŚ 2014–2020).

Prywatnie szczęśliwa żona i mama Julii. Wolny czas spędza aktywnie z rodziną, jeżdżąc na rowerze, rolkach, a zimą na nartach. Wspiera córkę w osiągnięciu sukcesów w gimnastyce artystycznej, kibicuje jej na każdych zawodach. ■

Grzegorz Witkowski

Kierownik Zespołu Współpracy Regionalnej

ZNFOŚiGW związany od 25 lat. Absolwent Akademii Rolniczej w Lublinie, gdzie uzyskał tytuł inżyniera w zakresie eksploatacji maszyn. Ukończył również studia podyplomowe w Szkole Głównej Handlowej w zakresie zarządzania projektami inwe-

stycyjnymi samorządu terytorialnego współfinansowanymi funduszami UE oraz w Wyższej Szkole Ekologii i Zarządzania w Warszawie pn. „Odnawialne Źródła Energii”. W NFOŚiGW od 15 lat zajmuje się umorzeniami pożyczek, a dodatkowo od 2 lat kieruje Zespołem

Współpracy Regionalnej. Pełnił również funkcję wójta, a następnie zastępcy burmistrza w jednej z podwarszawskich gmin. Wolny czas najczęściej spędza we własnym gospodarstwie rolnym. Interesuje się również genealogią i dziejami wschodniego Mazowsza. ■

Społeczne efekty umów zawieranych przez NFOŚiGW

MAREK ZUCHMANTOWICZ

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dofinansowuje projekty beneficjentów, które są ważne ekologicznie. W konsekwencji mają one też jednak korzystny wymiar społeczny. Mieszkańcy obszarów, gdzie są realizowane przedsięwzięcia otrzymują wraz z nimi pakiety różnorodnych, czasem długo niedostępnych zasobów.

Co do zasady w każdej transakcji, opierającej się o pieniądze, strony oczekują przyjętej wstępnie wymiany zasadniczych interesów. Ale współpraca może mieć lepszy charakter, jeśli wynikają z niej wartości dodane. Szczególnie cenne wśród nich są – poza dodatkowym zyskiem – aspekty społeczne. Wypracowanie dobra społecznego zgodnego z rzeczywistymi, bieżącymi potrzebami społeczności i wyzwaniem czasu, staje się nawet priorytetowe. Postępowanie według idei: masz pieniądze, władzę, zasoby – podziel się dobrem i spowoduj jakiś pożytek społeczny lub zadbaj o środowisko naturalne – formalnie bywa różnie nazywane. Wiodącą teorią w dziedzinie zarządzania, która podjęła i nazwała ten trend jest tzw. CSR (ang. corporate social responsibility – społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa). Zakłada ona, że instytucje, firmy, organizacje są równolegle jednostkami społecznymi (a nie wyalienowanymi społecznie strukturami, mającymi produkować za wszelką cenę zyski). I w związku z tym już na etapach formułowania strategii operacyjnych dobrowolnie decydują się rozważać interesy spo-

łeczne, kwestie ochrony środowiska, a także życzliwe i efektywne relacje z różnymi grupami interesariuszy (czyli podmiotów – osób, urzędów, społeczności) z ich otoczenia, którzy podlegają ich działaniom lub mogą na nie wpływać. Poszukiwanie i powodowanie dodatkowego dobra społecznego przez biznes lub administrację jest ujmowane w pojęciu tzw. dobrych praktyk w organizacji (albo dobrych praktyk CSR). Oczywiście działania w duchu odpowiedzialności społecznej w przypadku firm komercyjnych i instytucji o charakterze administracyjnym są zróżnicowane, np. finansowe wskaźniki (m.in. zyskowość i rentowność) są bardziej istotne dla organizacji biznesowych.

Instytucja zaangażowana społecznie

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, jako organizacja, która podjęła na stałe wyzwanie dobrych praktyk odpowiedzialności społecznej, swoją codzienną pracą na polu aktywności ekologicznej to potwierdza. Przy kreowaniu i finansowaniu w różny sposób projektów beneficjentów i własnych z zakresu ochrony środowiska stara się także uwzględniać

w nich element społeczny. NFOŚiGW przyznaje różnym podmiotom prawnym subwencje, współpracując z instytucjami europejskimi i realizując wytyczne I osi unijnego Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko pn. *Zmniejszenie emisyjności gospodarki* oraz jego II osi pn. *Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu*. Współdziała przy tym z Ministerstwem Środowiska, Ministerstwem Energii oraz Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju. Ponadto NFOŚiGW przekazuje podmiotom prawnym dotacje lub niskooprocentowane pożyczki z 20 własnych programów priorytetowych (z tzw. środków krajowych). Udostępniane beneficjentom są jeszcze tzw. Fundusze Norweskie pochodzące z Norwegii, Islandii i Lichtensteinu oraz środki unijnego programu LIFE. Aktywności ekologiczne, które mogą otrzymać wsparcie mogą być rozmaite i autorskie. Wymienione programy unijne i krajowe (oprócz stojących za nimi pieniędzy) są swoistym *know-how* z zakresu ochrony środowiska. Pozwalają Narodowemu Funduszowi i beneficjentom kreować w skali całego kraju wiele systemowych rozwiązań z zakresu CSR, związanych z realną ekologią. ▶

Mogą także być przydatne konkretnym firmom w Polsce przy formułowaniu ich planów z zakresu odpowiedzialności społecznej na polu ochrony środowiska. Co ważne, wszystkie one mają też walor aktualności.

Korzyści o charakterze społecznym

Same instrumenty finansowe (czyli proponowane w różnych formach pieniądze), jak i możliwość korzystania z nich są dopasowane do polskich realiów gospodarczych. Głównie są to bezzwrotne dotacje pozwalające podmiotom, przy stosunkowo małym udziale środków własnych, realizować przedsięwzięcia „niewykonalne” albo możliwe do uruchomienia dopiero w długiej perspektywie czasowej (czasem nawet międzypokoleniowej) – w zwykłym trybie. Przeważnie są to projekty kosztowne (ale też i bardzo potrzebne). W praktyce np. przy pomocy środków z NFOŚiGW zbudowanie i uruchomienie oczyszczalni ścieków albo tak potrzebnej kanalizacji sanitarnej, staje się możliwe. W wyniku realizacji dotowanego projektu (w krótkiej perspektywie czasowej) nieraz znika np. codzienna niepokojąca wizja ewakuacji z własnego domu z powodu możliwej powodzi. Zdegradowana ekologicznie okolica, tak ważna, bo lokalna, nieużyteczna i brzydka, oglądana dotąd w bezsilności przez okno (bo nie ma pieniędzy i specjalistów) staje się fantastycznym zapleczem miejscowej rekreacji, kultury czy sportu. Miejscowa elektrociepłownia przestaje zanieczyszczać lokalnie powietrze, dostając dotację na założenie filtrów i montuje potrzebną od dawna instalację – w okolicy „wreszcie można odetchnąć”. To tylko niektóre kierunki. Ale właśnie konkretne porozumienia na dofinansowania płynące z Funduszu pokazują, jak wiele uwagi

trzeba poświęcać aktualnym sprawom środowiska naturalnego w Polsce, aby rzeczywiście było ono chronione i zadbane. Wszystkie starania dofinansowywania inicjatyw ekologicznych przez NFOŚiGW powodują bezpośrednio i pośrednio liczne korzyści o charakterze społecznym, co profituje rozwojem cywilizacyjnym kraju i regionów, komfortem życia, ale także lepszym zdrowiem Polaków. Praca musi być jednak permanentna.

Do tego trudnymi wyzwaniami najbliższej przyszłości w zakresie ochrony środowiska wydają się być: rozwój OZE, przeciwdziałanie bardziej gwałtownym i niebezpiecznym zmianom klimatycznym, elektrosmog, zadbanie o czystość Bałtyku – we współpracy międzynarodowej oraz optymalna gospodarka śmieciami. NFOŚiGW stale realizuje cele statutowe, współpracuje z ministerstwami oraz jednostkami nadzorującymi Unii Europejskiej, respektuje przepisy prawne m.in. z ustawy Prawo ochrony środowiska, kieruje się zasadami rządowej Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. To także drogi „dobrych praktyk”. Ale jest jeszcze coś, co jest wartością społeczną przy przeprowadzaniu często złożonych działań finansowania inicjatyw beneficjentów. To potencjały: intelektualny i emocjonalny aktualnego zespołu pracowników NFOŚiGW.

NFOŚiGW bliżej ludzi

– Jako koordynatorzy prowadzimy beneficjentów przez całą procedurę – od momentu złożenia wniosku przeprowadzamy oceną formalną, następnie przekazujemy uwagi do złożonych dokumentów. Jeżeli pojawiają się pytania i wątpliwości, odpowiadamy na nie. Służymy beneficjentom wszelką pomocą. Jesteśmy na „pierwszej linii”. Kiedy beneficjenci mają wątpliwości

co do kolejnych ustaleń, czy szczególne potrzeby w zakresach specjalistycznych, kontaktujemy się z naszymi ekspertami – wszystko po to, aby ich wniosek był jak najlepiej wypełniony. Aby w konsekwencji mogli korzystać w pełni z różnego rodzaju dostępnych instrumentów finansowych. Podstawą uzyskania wsparcia jest przygotowanie wypełnionego właściwie wniosku i to jest trudniejszy etap, ale „harówka” zaczyna się w fazie rozliczania projektu od momentu podpisania umowy. Dążymy wtedy w kierunku terminowego realizowania inicjatywy. Beneficjenci oczekują od nas wtedy szczególnej uwagi oraz cierpliwości. I to od nas otrzymują – podkreśla Wojciech Jarośniński, jeden z koordynatorów projektów w NFOŚiGW.

Udział w obsłudze interesanta w instytucji administracji publicznej staje się niezmiernie ważny, jeżeli urząd podjął wcześniej idee odpowiedzialności społecznej. To część „dobrych praktyk” w standardach pracy zespołów NFOŚiGW. Bez dobrze zorientowanych i szkolących się pracowników sprawne realizowanie przedsięwzięć i utrzymanie owocnej i przyjaznej obsługi interesariuszy byłoby niemożliwe.

Podejmowane w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej projekty nie są banalne ani proste. Proste i przyjazne są ich rezultaty. Może je prowadzić we współpracy z beneficjentami dotacji (z dobrym skutkiem) tylko wysoko wyspecjalizowana instytucja, jaką jest NFOŚiGW. Na „oddech” i rozwój cywilizacyjny oraz komfort życia mieszkańców w różnych miejscach Polski (tam, gdzie realizowane są dofinansowane projekty) pracuje z satysfakcją i zaangażowaniem zespół bardzo kompetentnych osób, które są z pewnością – społecznie zaangażowanymi ekologami. ■

Ekoleksykon (część IV)

Oprac. MICHAŁ PISKORZ

Kolejna odsłona ekosłownika to zagadnienia z zakresu ochrony klimatu i wody, które mogą okazać się pomocne w codziennej praktyce osobom, które zawodowo zajmują się tym obszarem ekologii.

AAU – Umowna jednostka przyznanych praw do emisji gazów cieplarnianych (ang. Assigned Amount Units)

BZT – Biochemiczne zapotrzebowanie tlenu (wskaźnik jakości wód powierzchniowych i ścieków, który określa, jaka ilość tlenu (mg) jest potrzebna do biochemicznego utlenienia związków organicznych znajdujących się w 1 dm³ wody lub ścieków)

CIOŚ GRID – Centrum Informacji o Środowisku UNEP/GRID (Warszawa działa jako zakład NFOŚ)

EASME – Europejska Agencja ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw (ang. Executive Agency for Small and Medium-sized Enterprises)

EFTA – Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu (ang. European Free Trade Association)

EMEP – Europejski Program Monitorowania Środowiska (ang. European Monitoring Environmental Programme)

GHG – Gaz cieplarniany (ang. greenhouse gas)

GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

GIS – System zielonych inwestycji (ang. Green Investment Scheme)

GOZ – Gospodarka obiegu zamkniętego

IETU – Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych

IGO – Instytut Gospodarki Odpadami

IPCC – Międzyrządowa Komisja do Spraw Zmian Klimatu (ang. Intergovernmental Panel on Climate Change)

ISPA – Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej (ang. Instrument for Structural Policies for Pre-Accession)

IUCN – Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody (ang. World Conservation Union)

IUNIG – Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa

KAPE – Krajowa Agencja Poszanowania Energii SA

KASHUE – Krajowy Administrator Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji, instytucja inwentaryzująca emisje gazów cieplarnianych w Polsce zgodnie ze zobowiązaniami Polski wobec UNFCCC i UE na zlecenie MŚ; umiejscowiona jest w Instytucie Ochrony Środowiska w Warszawie

KOBIZE – Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami

KPCP – Krajowy Pakiet „Czyste Powietrze”

KZGW – Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej

LED – Dioda emitująca światło (ang. light-emitting diode)

MEW – Mała elektrownia wodna (o mocy zainstalowanej poniżej 5MW, tzw. „mewka”)

NAPE – Narodowa Agencja Poszanowania Energii

OOŚ – Ocena oddziaływania na środowisko

PGN – Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

PGNIG – Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA

RZGW – Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej (w: Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Gliwicach, Krakowie, Lublinie, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie i Wrocławiu)

UNDP – Program Ochrony Środowiska ONZ (ang. United Nations Environmental Programme)

WWF – Światowy Fundusz na rzecz Przyrody (ang. World Wildlife Fund) ■

Zapowiedzi wydarzeń pod patronatem NFOŚiGW

JOANNA HEYDA

XIX Konkurs o Puchar Recyklingu, X edycja konkursu „Kryształy Przetargów Publicznych” oraz ogólnopolska kampania „Kobieta za kółkiem elektryka” – to wydarzenia, którym w czwartym kwartale tego roku patronuje Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

XIX Konkurs o Puchar Recyklingu

Cała Polska, X 2018

www.pucharrecyklingu.pl

Konkurs o Puchar Recyklingu jest organizowany od 2000 r. i jest jedynym w Polsce przedsięwzięciem, które w sposób kompleksowy ocenia selektywną zbiórkę odpadów i działania edukacyjne w tym zakresie. Konkurs jest skierowany zarówno do gmin, jak i przedsiębiorstw, które zajmują się zbiórką i zagospodarowaniem odpadów. Do konkursu mogą przystąpić także: szkoły, organizacje pozarządowe, parki narodowe i krajobrazowe oraz centra edukacji ekologicznej. Jedną ze statetek – w kategorii edukacja ekologiczna – ufundował NFOŚiGW.

X edycja konkursu „Kryształy Przetargów Publicznych”

Wrocław, X 2018

www.nagroda.przetargipubliczne.pl

Kryształy Przetargów Publicznych to prestiżowe nagrody, których celem jest promocja i upowszechnianie stosowania najlepszych zasad i praktyk w dziedzinie zamówień publicznych. Wyróżnienia otrzymują zamawiający, którzy przeprowadzają postępowania w sposób przejrzysty i nienaruszający zasad uczciwej konkurencji, doprowadzając do wyboru najkorzystniejszej oferty. Dodatkowo

Kryształami nagradzani są również wykonawcy, którzy realizują inwestycje w zgodzie z najwyższymi standardami i efektywnym wykorzystaniem publicznych pieniędzy. Nagrody są przyznawane w czterech kategoriach: „Zadania na rzecz ochrony środowiska lub gospodarki wodnej”, „Inwestycje wpływające na poprawę funkcjonowania infrastruktury drogowo-komunikacyjnej”, „Inwestycje z zakresu przebudowy lub budowy obiektów użyteczności publicznej lub rewitalizacji przestrzeni publicznej”, „Przedsięwzięcia dotyczące ochrony zdrowia i pomocy publicznej”.

Kampania „Kobieta za kółkiem elektryka”

Cała Polska, XII 2018

www.kobietazakolkiemelektryka.pl

Kampania „Kobieta za kółkiem elektryka” to ogólnopolska akcja edukacyjno-informacyjna realizowana przez Polskie Stowarzyszenie Elektromobilności, będące jednym z trzech sygnatariuszy listu intencyjnego podpisanego z Ministerstwem Energii, zakładającego współpracę w zakresie upowszechniania i promowania transportu przyjaznego dla środowiska. W trakcie kampanii promowane jest przede wszystkim przesiedanie się do samochodów elektrycznych, które są realnym rozwiązaniem

JAK WNIOSKOWAĆ O PATRONAT HONOROWY NFOŚiGW?

Wydarzenie powinno mieć charakter ponadregionalny lub międzynarodowy, a także być tematycznie związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną.

Należy pobrać wniosek ze strony: www.nfosigw.gov.pl/o-nfosigw/patronat-honorowy-nfosigw/, czytelnie go wypełnić i podpisać (musi to być osoba upoważniona do reprezentowania wnioskodawcy). Skan podpisanego wniosku trzeba wysłać – minimum 30 dni przed wydarzeniem – do NFOŚiGW na adres: fundusz@nfosigw.gov.pl, w tytule maila wpisując „PATRONAT”. Potwierdzenie otrzymania patronatu przesyłane jest oficjalnym pismem i drogą mailową.

Wzór wniosku i opis zasad przyznawania patronatu honorowego NFOŚiGW znajdują się na wyżej wymienionej stronie, a o szczegóły można pytać, dzwoniąc do Departamentu Promocji i Komunikacji Społecznej (Joanna Heyda, tel. 22 45 90 251).

problemu smogu w Polsce. Kobiety bardzo często inicjują zmiany w gospodarstwach domowych, dlatego to do nich jest głównie kierowany przekaz kampanii. Planowane jest również dotarcie do najmłodszych poprzez krótkie lekcje na temat elektromobilności w przedszkolach i szkołach. ■

Szczyt klimatyczny COP24 w Katowicach

MICHAŁ PISKORZ

Już niebawem, w dniach 3–14 grudnia 2018 r., w Katowicach odbędzie się najważniejsze globalne forum poświęcone światowej polityce klimatycznej wraz z 14. sesją Spotkania Stron Protokołu z Kioto (CMP14). To niezwykle ważne dla Polski wydarzenie, podczas którego mają zapaść konkretne decyzje implementujące Porozumienie paryskie. COP24 rozpocznie się 3 grudnia koncertem Narodowej Orkiestry Symfonicznej w Katowicach.

Konferencję Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w Sprawie Zmian Klimatu (COP24) poprzedzi PRE_COP24, sesja plenarna, która odbędzie się w Krakowie w dniach 21–24 listopada br. w hotelu Hilton. Uczestniczyć w niej będzie ok. 500 delegatów z całego świata. Istotnym elementem PRE_COP24 będą zorganizowane *high-level segment*, podczas których zostanie ostatecznie przygotowany pakiet implementacyjny do Porozumienia paryskiego.

Przygotowania do COP24 wymagają cierpliwości i szeregu uzgodnień, podejmowanych w drodze dyskusji i czasami trudnych negocjacji. W dniach 30 kwietnia – 10 maja 2018 r. w Bonn (Niemcy) odbyły się globalne negocjacje przygotowujące do szczytu klimatycznego COP24 w Katowicach. Delegacji negocjatorów przewodniczył Wiceminister Środowiska Sławomir Mazurek. W negocjacjach wziął także udział Sekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska i Prezydent COP24 Michał Kurtyka oraz Pełnomocnik Ministra Środowiska ds. Organizacji COP24 Rafał Bochenek.

Ważnym etapem do COP24 była odbyta 4 września br. w siedzibie ONZ w Bangkoku Climate Change Conference, w której wzięli udział negocjatorzy reprezentujący wszystkie kraje świata. Ich głównym zadaniem było maksymalne przyspieszenie prac nad tekstem pakietu klimatycznego, który zostanie przyjęty w Katowicach.

Komentując spotkanie w Bangkoku Sekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska Michał Kurtyka, który jako Prezydent będzie prowadził szczyt COP24 w Katowicach, powiedział: Spotykamy się w Bangkoku, aby zintensyfikować pracę nad wdrożeniem Porozumienia paryskiego. Wszyscy chcemy pełnej implementacji tego dokumentu i w tym celu potrzebujemy konkretnych propozycji rozwiązań.

– Naszym zadaniem jest zapewnienie sprawiedliwej i solidarnej transformacji, która pozwoli ochronić klimat przy jednoczesnym utrzymaniu rozwoju gospodarczego i miejsc pracy. Rozwój powinien być odpowiedzialny w wymiarze gospodarczym, społecznym, środowiskowym i klimatycznym – dodał Wiceminister Michał Kurtyka.

Podkreślił także, że pełna implementacja Porozumienia paryskiego będzie stanowiła priorytet konferencji w Katowicach. Proces negocjacji toczy się w wielu równoległych prowadzonych pracach, które różnią się poziomami zaawansowania i poziomem szczegółowości, dlatego zaapelował: Proszę, abyście zrobili ten niezwykle ważny krok w kierunku COP24 i wprowadzili do waszych negocjacji jasne i konkretne propozycje. Wypracowanie przejrzystego i uporządkowanego tekstu to moja prośba do was.

Należy przypomnieć, że podczas COP23 w Bonn przyjęto zbiór propozycji, które mają być podstawą do uchwalenia w Katowicach pakietu implementacyjnego Porozumienia paryskiego. Mimo, że obrady w dawnej stolicy RFN przeciągnęły się o dwanaście godzin, przedstawiciele 195 krajów osiągnęli także porozumienie w kwestiach finansowych.

Jednym z przedmiotów sporu było dalsze funkcjonowanie istniejącego od 10 lat funduszu przeznaczonego na pomoc dla krajów biednych, którego celem jest pomoc w przystosowaniu ich do zmian klimatu. Dotychczas istnienie ▶

Obrady dotyczące przygotowań do tegorocznego szczytu klimatycznego COP24. Spotkanie Ministra Środowiska Henryka Kowalczyka z władzami Katowic i przedstawicielami operatora odpowiedzialnego za organizację COP24 odbyło się 18 września 2018 r. w Katowicach

funduszu opierało się na Porozumieniu z Kioto. COP23 w Bonn zalecił kontynuację działalności funduszu także po wejściu w życie Porozumienia paryskiego.

Porozumienie paryskie, które jest kluczowe dla Polski, zostało przyjęte w grudniu 2015 r. w Paryżu podczas konferencji klimatycznej COP21. Porozumienie kładzie nacisk na redukcję koncentracji CO₂ w atmosferze jak najszybciej, jak najtaniej i jak najbardziej efektywnie dla poprawy jakości wody, powietrza, dla zatrzymania procesu pustynnienia, dla zatrzymania zaniku bioróżnorodności.

W ramach przygotowań odbył się w Katowicach Społeczny PRE_COP24 pod hasłem „Polska droga do czystego środowiska”, który stał się okazją do międzynarodowej wymiany poglądów na temat ochrony klimatu w kontekście aspektów społecznych i ekonomicznych. W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele władz centralnych i samorządowych RP, pracodawcy, naukowcy oraz reprezentanci związków zawodowych z Polski i zagranicy.

Konferencja jest wspólną inicjatywą trzech Central Związków Zawodowych: Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych, NSZZ Solidarność i Forum Związków Zawodowych oraz Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa wraz z Grupą Inicjatyw Społecznych GÓRNICTWO OK, działającą przy AGH w Krakowie.

Celem wydarzenia jest prezentacja wieloletniego dorobku światowych organizacji związkowych i pracodawców na rzecz zmian klimatu oraz omówienie i przedstawienie ich stanowisk w związku z mającym się odbyć w Katowicach szczytem klimatycznym.

– Polski rząd stoi na stanowisku, że droga, którą należy podążać, to zrównoważony społecznie i środowiskowo rozwój przy jednoczesnym nacisku na modernizację, zmianę technologiczną i wykorzystanie innowacji, umożliwiających efektywniejsze i bardziej przyjazne dla środowiska wykorzystanie zasobów – podkreślił Wiceminister Środowiska Michał Kurtyka.

Minister Środowiska Henryk Ko-

walczyk 18 września 2018 r. odwiedził Międzynarodowe Centrum Kongresowe (MCK) w Katowicach, by osobiście ocenić stan przygotowań do COP24.

Podczas wizyty minister spotkał się z władzami Katowic, przedstawicielami operatora COP24 oraz służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo. Rozmowy dotyczyły zarówno organizacji konferencji, zapewnienia obsługi transportowej, jak i bezpieczeństwa delegatów.

Na terenie MCK odbyła się konferencja prasowa, podczas której szef resortu środowiska powiedział: Do szczytu klimatycznego pozostało niespełna trzy miesiące. Przed nami jeszcze wiele pracy, jednak mogę zapewnić, że prace nad odpowiednim zapleczem logistyczno-infrastrukturalnym zmierzają we właściwym kierunku. W grudniu Katowice odwiedzi 30 tys. delegatów, w tym wiele głów państw z całego świata. Zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim uczestnikom to ogromne wyzwanie. Jestem jednak przekonany, że sprostamy wyznaczonym zadaniom. ■

Bilans ćwierćwiecza WFOŚiGW: 41 mld zł na 166 tys. zadań

WOJCIECH STAWIANY

W 2018 r. przypada jubileusz ćwierćwiecza działalności wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (WFOŚiGW), które mają na koncie wiele pozytywnych dokonań w obszarze ekologii. Obchody trwały w województwach już od maja, a wspólne, ogólnopolskie uroczystości pod hasłem „25 lat w trosce o środowisko” odbyły się 11 września br. w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego.

Ponadto na Międzynarodowe Targi Ochrony Środowiska POL-ECO SYSTEM, wojewódzkie fundusze, jako jeden z organizatorów EkoSfery, przygotowały prezentację swojego dorobku – na wystawie, stoiskach oraz w panelach eksperckich.

Jakie były początki prawne i organizacyjne tych instytucji? Ogłoszona w Dzienniku Ustaw 9 maja 1989 r. Ustawa o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska i ustawy Prawo wodne – umożliwiła tworzenie funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Na mocy tej ustawy Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) uzyskał osobowość prawną i rozpoczął działalność z dniem 1 lipca 1989 r.

Natomiast dysponentem funduszy wojewódzkich, które takiej osobowości wtedy nie otrzymały, był właściwy dyrektor wydziału ochrony środowiska, gospodarki wodnej i geologii, jako tzw. terenowy organ administracji państwowej szczebla wojewódzkiego o właściwości szczególnej.

Taki układ był niesymetryczny. Dobre wzory działalności NFOŚiGW oraz potrzeby regionów spowodowały jednak, że uchwalona 3 kwietnia 1993 r. Ustawa o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz ustawy Prawo wodne (Dz. U. Nr 40 poz. 183) nadała wojewódzkim funduszom ochrony środowiska osobowość prawną. Niemal w tym samym okresie, od 1991 r., rozpoczął działalność Bank

Ochrony Środowiska, który też stanowi element systemu finansowania ochrony środowiska w Polsce. NFOŚiGW jest większościowym akcjonariuszem tego banku. W latach 1992–2011 elementem systemu była również Fundacja EkoFundusz, która wspierała przedsięwzięcia w ochronie środowiska środkami pochodzącymi z części zagranicznego długu naszego kraju. W 2009 r. przychody powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska zostały włączone do budżetów samorządowych.

Prawne i finansowe podstawy działalności funduszy, które są samorządowymi osobami prawnymi w rozumieniu Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, wyznaczają ustawy i rozporządzenia. Wymienić tutaj należy przede wszystkim Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 grudnia 2017 r. w sprawie trybu działania organów wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Dla działania WFOŚiGW w systemie finansowania ochrony środowiska w Polsce szczególnie istotne są następujące zapisy Prawa ochrony środowiska: „Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze prowadzą gospodarkę finansową w sposób zapewniający pełne wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną” oraz zapisy wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich fun- ▶

W jubileuszu 25-lecia WFOŚiGW (11 września br. w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego) udział wzięli m.in. Minister Środowiska Henryk Kowalczyk i Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda

duży ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Obecnie obowiązuje strategia na lata 2017–2020.

Cele i zakres działania wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej wynikają z regionalnych i krajowych polityk ochrony środowiska, w szczególności w zakresie efektywnego gospodarowania zasobami, poprawy stanu środowiska oraz gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki niskoemisyjnej w regionach.

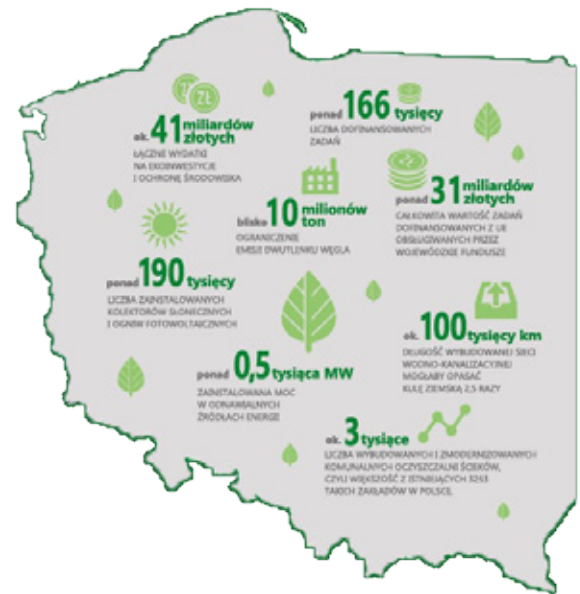
Podstawowa misja funduszy wojewódzkich to działania na rzecz trwałego, zrównoważonego rozwoju regionów, z uwzględnieniem ich specyfiki, wynikającej m.in. z demografii, zasobów surowcowych, industrializacji, przedsiębiorczości rolniczej. W województwie śląskim będą to np. działania na rzecz rewitalizacji terenów zniszczonych działalnością przemysłową, a w regionach nadmorskich – ochrona wód oraz strefy nadbałtyckiej.

W największym skrócie 25-letni dorobek wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej charakteryzują dwie liczby: ponad 41 mld zł

przeznaczonych na realizację ponad 166 tys. zadań. Każda wydatkowana przez WFOŚiGW złotówka podwoiła swoją wielkość w zrealizowanych projektach i inwestycjach ekologicznych.

Pozostałe najważniejsze liczby w tym zakresie zostały przytoczone w grafice obok.

Działalność wojewódzkich funduszy i pokazywanie przez nie dobrych praktyk w tym obszarze sprawiły, że ochrona środowiska stała się w regionach ważną siłą napędową rozwoju przedsiębiorczości i gospodarki. Fundusze odgrywają również istotną rolę w indywidualizacji i regionalizacji zadań polityki ekologicznej. Praktyka inwestycyjna w połączeniu z działalnością edukacyjną, również wśród dzieci i młodzieży, poprawiła świadomość ekologiczną społeczeństwa, wytworzyła nowe spojrzenie na przyrodę, środowisko i jakość życia oraz nadała swoisty

impuls do działań na rzecz poprawy stanu środowiska. Działalność WFOŚiGW wypracowała w regionach dobre praktyki montażu finansowego i pozyskiwania środków unijnych na realizację inicjatyw środowiskowych. Rozwijając swój potencjał finansowy, organizacyjny i merytoryczny w zakresie środowiska, gospodarki wodnej i energetyki, fundusze stały się na przestrzeni mijającego ćwierćwiecza regionalnymi centrami kompetencji. ■

Najważniejsze daty w działalności wojewódzkich funduszy

- 1993 – Powstanie wojewódzkich funduszy, budowa zrębów materialnych i organizacyjnych ich działalności
- 2004 – Akcesja Polski do Unii Europejskiej, wojewódzkie fundusze uczestniczą aktywnie we wspieraniu zadań zapisanych w Traktacie Akcesyjnym i przyczyniających się do spełnienia przez nasze państwo wymogów prawa europejskiego; w szczególności dotyczyło to Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych i dyrektywy Rady 91/271/ dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych
- 2007–2013 – Fundusze (zgodnie z odpowiednimi porozumieniami z NFOŚiGW) przyjmują pewne funkcje Instytucji Wdrażającej Program Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ 2007–2013) w obszarze gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami
- 2014–2020 – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach jest Instytucją Wdrażającą działanie 1.7 POLiŚ 2014–2020 *Kompleksowa likwidacja niskiej emisji na terenie województwa śląskiego*
- 2015 – Wojewódzkie fundusze rozpoczynają działalność, jako partnerzy poddziałania 1.3.3 POLiŚ 2014–2020 *Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE*. Partnerem wiodącym projektu jest NFOŚiGW
- 2018 – Wojewódzkie fundusze rozpoczynają przyjmowanie wniosków od indywidualnych beneficjentów w programie priorytetowym NFOŚiGW „Czyste Powietrze” o budżecie 103 mld zł. To największe w dotychczasowej historii wyzwanie dla systemu funduszy

Największa polska geotermia ma 25 lat

DONATA BIENIECKA-POPARDOWSKA

Ćwierć wieku dostarcza mieszkańcom Podhala ciepło i ciepłą wodę, edukuje i troszczy się o poprawę jakości powietrza. Początki były skromne: ogrzanie wsi Bańska Niżna. Dzisiaj Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej (PEC) Geotermia Podhalańska SA obsługuje pięć odwiertów oraz ponad 1,5 tys. obiektów w czterech gminach – Szaflary, Biały Dunajec, Poronin i Zakopane. Władze spółki nie powiedziały jeszcze ostatniego słowa. Na horyzoncie są nowe inwestycje, dzięki którym geotermia może dotrzeć do Nowego Targu.

Misją Geotermii Podhalańskiej jest wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, zawartych w wodach geotermalnych, do: centralnego ogrzewania i przygotowywania ciepłej wody użytkowej, klimatyzacji, turystyki i rekreacji oraz balneologii.

25 lat doświadczeń w rozpoznawaniu, wydobywaniu i rozprowadzaniu termalnego bogactwa – pozyskiwanego z podłoża niecki podhalańskiej, usytuowanej między Tatrami a Pienińskim Pasem Skałkowym – zobowiązuje. Poza już wymienionymi, są też inne wymierne tego rezultaty: ok. 107 km wybudowanej sieci ciepłowniczej, przeszło 4,8 mln m³ (dane za 2017 r.) rocznie wydobywanej wody geotermalnej, dzięki której produkowana i sprzedawana jest energia cieplna na poziomie ok. 450 tys. GJ. Jej moc osiągnęła prawie 67 MW na koniec 2017 r. W tym samym roku produkcja ciepła z geotermii wyniosła ok. 90 proc. (resztę stanowił gaz i olej).

– Po długim czasie inwestowania – blisko 260 mln zł na przestrzeni lat 1998–2017, z czego połowa to dota-

cje – w odwierty, badania geologiczne i hydrologiczne, czy kosztowną budowę praktycznie od zera sieci ciepłowniczej, w 2008 r. wyszliśmy na plus i od tego czasu spółka osiąga zyski – mówi Prezes Geotermii Podhalańskiej Wojciech Ignacok.

Geotermalne przedsięwzięcie przyniosło korzyści nie tylko PEC-owi. W 2016 r. także klienci doczekali się pierwszej obniżki cen ciepła sieciowego – o 1,25–2,51% w zależności od grupy taryfowej. W 2018 r. utrzymano dotychczasowe ceny mimo wzrostów cen energii. Właściciel budynku jednorodzinnego o powierzchni ok. 120 m² za ogrzewanie i ciepłą wodę użytkową płacił średnio 352 zł miesięcznie, a obecnie to 345 zł.

Polski pionier

Największa polska geotermia – najpierw jako Geotermia Podhalańska SA, a potem jako PEC Geotermia Podhalańska SA (fuzja z PEC „Tatry” w 1998 r.) – powstała z inicjatywy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) w 1993 r., który jest jej głównym ak-

cjonariuszem (90,5 proc. akcji). Trzeba jednak przypomnieć, że przed utworzeniem spółka miała już solidne zaplecze. W latach 1989–1993 w Bańskiej Niżnej zaprojektowano i uruchomiono pierwszy w kraju Doświadczalny Zakład Geotermalny Polskiej Akademii Nauk. Wówczas zaledwie kilka budynków ze wsi Bańska Niżna korzystało z podłączenia do geotermalnej sieci ciepłowniczej, która dostarczała ciepło z dwóch otworów (tzw. dubletu): Bańska IG-1 i Biały Dunajec PAN-1. Na tej bazie, w 1994 r., powołano do życia komercyjny projekt, czyli pilotażową instalację ciepłowniczą w celu ogrzania wsi Bańska Niżna. Kolejne lata to czas intensywnego rozwoju. W 1997 r. zakończono wiercenie otworów: Biały Dunajec PGP-2 oraz Bańska PGP-1. W następnym roku uruchomiono Kotłownię Szczytową w Zakopanem. W 2001 r. sfinalizowano budowę magistrali ciepłowniczej Bańska Niżna – Kotłownia Szczytowa Zakopane i uruchomiono Ciepłownię Geotermalną Bańska, a na 2013 r. przypada zakończenie wiercenia piątego otworu Bańska PGP-3. ▶

– Byliśmy pionierami. Na podstawie naszych doświadczeń zaczęły powstawać inne zakłady geotermalne w Polsce. Chętnie dzielimy się naszym know-how na wielkich branżowych konferencjach (również tych międzynarodowych), ale także na spotkaniach edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, odbywających się na przykład podczas corocznego Dnia Ziemi – zaznacza Prezes Ignacok.

Obecnie produkcja ciepła w Geotermii Podhalańskiej odbywa się dzięki trzem specjalistycznym odwiertom eksploatacyjnym (Bańska IG-1 o głębokości całkowitej 5,2 km, przy czym woda wydobywana jest z głębokości ok. 2,7 km, zasoby to 120 m³/h; Bańska PGP-1 – 3,2 km, zasoby 550 m³/h oraz Bańska PGP-3 – 3,4 km, zasoby 400 m³/h) i dwóm chłonnym (Biały Dunajec PAN-1 – 2,6 km oraz Biały Dunajec PGP-2 – 2,4 km). Te ostatnie służą – po odebraniu energii cieplnej – do ponownego wtłaczania wody w głąb ziemi. Ich chłonność wynosi odpowiednio – 500 m³/h i 375 m³/h.

Podhalański system geotermalny pozwala zaopatrzyć w ciepło 1560 obiektów znajdujących się na obszarze czterech gmin – Szaflary, Biały Dunajec, Poronin i Zakopane. Większość (ponad 1 tys.) stanowią domy jedno- i wielorodzinne. Na resztę składają się budynki usługowe i użyteczności publicznej oraz hotele i pensjonaty. Wśród instytucjonalnych odbiorców są: Tatrzański Park Narodowy, kompleks rekreacyjny Termy Szaflary, zakopiański Zespół Szkół Hotelarsko-Turystycznych czy tamtejsze Starostwo Powiatowe. W Zakopanem, które leży o kilkanaście kilometrów od odwiertów i jest wyżej o kilkaset metrów, geotermia zaspokaja aż 40 proc. rynku ciepłowniczego.

Zielona przyszłość Podhala

Podhalańska spółka staje w przededniu kolejnych ważnych projektów.

Na zdjęciu (od lewej): Prezes Zarządu PEC Geotermia Podhalańska SA Wojciech Ignacok i Wiceprezes Paweł Kupczak

– Naszym celem jest stały rozwój, czyli rozbudowa Geotermii Podhalańskiej i podłączanie nowych odbiorców. W strategii na najbliższe lata nasze działania ukierunkowujemy na nowych użytkowników na linii Szaflary – Nowy Targ. Myślimy o sieci ciepłowniczej w gminie Szaflary i magistrali ciepłowniczej dla Nowego Targu – zapowiada Prezes Ignacok.

Stąd pomysł na realizację kolejnego odwiertu produkcyjnego o nazwie Bańska PGP-4, najgłębszego odwiertu geotermalnego w Polsce, bo sięgającego ponad 5 km z możliwością pogłębienia do 7 km. Tam spodziewana jest woda o temperaturze nawet 130 st. C. Tyle wystarczyłoby już nie tylko do produkcji ciepła, ale i prądu elektrycznego. To droga inwestycja, dlatego z pomocą przyszedł NFOŚiGW przyznając gminie Szaflary (wnioskodawca) dotację w wysokości prawie 45 mln zł. Pieniądze pozwolą na wykonanie otworu badawczo-eksploatacyjnego. Nawet jeśli nie potwierdzą się szacowane parametry złóż wód termalnych, to i tak wydobywana woda będzie miała powyżej 80 st. C, co wystarczy na ogrzanie Nowego Targu.

Obecnie trwa przetarg na wykonanie badań sejsmicznych i magnetotelurycznych, które mają określić miejsce nowego podhalańskiego odwiertu.

Jeśli wszystko pójdzie zgodnie z planem, prace „lokalizacyjne” odbędą się już jesienią i zimą, a samo wiercenie ruszy w przyszłym roku i potrwa ok. 6–7 miesięcy.

Geotermia a smog

Wody podziemne uznaje się za geotermalne jeśli ich temperatura na wypływie ze źródła lub otworu wiertniczego wynosi co najmniej 20 st. C. Ocenia się, że właśnie na Podhalu panują idealne warunki dla rozwoju geotermii, bo Bańska Niżna w pobliżu Zakopanego, gdzie prowadzi eksploatację Geotermia Podhalańska, łączy wysoką temperaturę wody (86 st. C) z dużą wydajnością (500–550 m³/h) i niską mineralizacją (2,5g/l). Ale nie tylko tam prężnie działa geotermia. W jej ślady poszły: Mszczonów, Uniejów, Poddębice, Pырzyce, Stargard Szczeciński i rozwijający się w tym kierunku Toruń. Ich przykład – na czele z najstarszą Geotermią Podhalańską – pokazuje, że to perspektywiczne, czyste, odnawialne źródło energii wpływa także na poprawę jakości lokalnego powietrza i uzyskanie konkretnych efektów ekologicznych. W latach 1999–2017 dzięki geotermii na Podhalu, jednym z najbardziej uczęszczanych regionów turystycznych w Polsce, zużyto ponad 265 tys. ton węgla mniej, a ograniczenie emisji CO₂ było mniejsze o 530 tys. ton. ■

Pracownicy o początkach pracy w Narodowym Funduszu

Oprac. BOGUSŁAW BERNARD

Pracę zawodową zaczynał jako nauczyciel, potem przez kilkanaście lat realizował się w sektorze rolniczym, był też handlowcem, a w lutym 1996 r. został pracownikiem Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Jacka Frątczaka w biurze przy Konstruktorskiej w Warszawie spotyka się od ponad 22 lat.

Od zawsze związany jest z zagadnieniami kontroli przedsięwzięć i weryfikacją dokumentów rozliczeniowych w NFOŚiGW. To istotna dziedzina działalności NFOŚiGW, ponieważ różnorodność tematyczna oraz zmiany w czasie wykonywanych zadań, dają możliwość analizowania i porównywania realizowanych projektów pod kątem innowacyjności. Lubi swoją pracę za to, że potrzebna jest w niej dociekliwość i precyzja, a to cechy, które mu towarzyszą od szkoły średniej.

W karierze zawodowej podkreśla dwa ważne dla niego momenty. W 2008 r. został oddelegowany do Ministerstwa Środowiska, do zespołu przygotowującego 14. Sesję Konferencji

Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (COP) oraz 4. Sesję Spotkania Stron Protokołu z Kioto. Ta praca była dla niego dużym wyzwaniem metodologicznym, jak również merytorycznym we wspomaganie i realizacji zadań związanych z zapewnieniem obsługi Polskiej Prezydencji COP14. Bardzo dobra ocena pracy Jacka Frątczaka zaowocowała ponownym włączeniem go do realizacji zadań związanych z Przewodnictwem Polski w Radzie Unii Europejskiej w latach 2011–2012.

Zanim jednak trafił do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, najpierw przez trzy lata był nauczycielem w szkole podsta-

Jacek Frątczak

wowej w Kwietnie i Mietkowie (obecnie woj. dolnośląskie), gdzie zajmował się m.in. nauczaniem początkowym. Następnie, w ramach praktyki robotniczej studentów, pracował w Okręgowym Zarządzie Wodnym w Poznaniu. A w 1975 r. został absolwentem Akademii Rolniczej w Poznaniu i pewnie dlatego na swoje dwie kolejne prace – w Wojewódzkim Ośrodku Postępu Rolniczego w Bratoszewicach oraz w Ministerstwie Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – poświęcił kilkanaście zawodowych lat. Dopiero w 1990 r. postanowił to zmienić i rozwinął swoje umiejętności jako handlowiec w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Handlowym „Polmozbyt” w Warszawie.

Praca zawodowa, choć ważna, to tylko jedna ze stron życia Jacka Frątczaka. W życiu prywatnym pełni inne ważne role – męża, ojca i dziadka. Jest dumny ▶

Na zdjęciu makatka wykonana przez Jacka Frątczaka

ze swojej żony Ewy, która od wielu lat wykłada statystykę w Szkole Głównej Handlowej. Dużo radości sprawiają mu także synowie Wojciech i Michał oraz wnuczka Maciek i Ania.

W wolnych chwilach pracownik Na-

rodowego Funduszu oddaje się gotowaniu i zajęciom, które wymagają precyzji i cierpliwości, dlatego z pasją klei modele samolotów, czy tworzy z zapalek różne przedmioty. Wszystkie te „cudeńka” (makatki, zapalkowe konstrukcje,

nietuzinkowe wazony), własnoręcznie wykonane, przeznaczają na prezenty dla najbliższych.

Na tzw. „jesień” życia ma zaplanowane spełnienie marzenia o powrocie do pszczelarstwa. ■

W NFOŚiGW pracuje dziewiąty miesiąc, ale wcześniejsze doświadczenia zawodowe z Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, przydają się jej w Funduszowym Departamencie Ochrony Ziemi. O swoich pasjach, nie tylko ekologicznych, opowiada Karolina Wądołowska.

Po 10 latach zajmowania się odpadami – w tym transgranicznym przemieszczaniem oraz składowiskami śmieci w całym kraju – w ramach swoich obowiązków służbowych w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska, zdecydowała się na zmianę w życiu zawodowym. Od lutego tego roku jest starszym specjalistą w NFOŚiGW.

Jest absolwentką Międzywydziałowego Studium Ochrony Środowiska w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Ukończyła również studia podyplomowe w Szkole Głównej Handlowej na kierunku administracja zarządzania (w ich zakres wchodziły m.in. fundusze unijne czy pomoc publiczna).

Narodowy Fundusz pozytywnie ją zaskoczył, szczególnie docenia przydatność opiekuna w pierwszych dniach pracy, ale też życzliwość starszych stażem koleżanek i kolegów z Departamentu Ochrony Ziemi.

Gdyby mogła coś zmienić w NFOŚiGW, to zaproponowałaby elastyczny czas pracy, który dobrze wspomina z czasów pracy na rzecz GIOŚ-u, gdzie istniała możliwość przyścia do pracy w godzinach 7.00–9.00, co bardzo pomaga w łączeniu życia zawodowego i rodzinnego.

Poza pracą, interesuje się muzyką, nie tylko od strony teoretycznej. W młodości uczęszczała do szkoły

muzycznej i uczyła się gry na fortepianie. Ukończyła szkołę muzyczną I i II stopnia. Bardzo lubiła te zajęcia, bo pozytywnie wpływały na odczuwanie i postrzeganie świata. Potrzeba gry na fortepianie wzięła się z rodzinnego domu, bo jej rodzice również grali na tym instrumencie i są absolwentami Akademii Muzycznej. Oprócz muzyki lubi czytać literaturę beletrystyczną, która uspokaja i pomaga znaleźć dystans do świata.

Prywatnie Karolina jest żoną i mamą 7-letniej córki. Z rodziną lubi jeździć nad polskie morze, gdzie najlepiej regeneruje swoje siły po intensywnej pracy zawodowej. Mieszka w Milanówku, z którym czuje się bardzo związana. Dlatego też napisała pracę magisterską pt. „Hałas komunikacyjny w Milanówku”. Jak wynikało z jej badań, hałas w mieście przekraczał dopuszczalne normy – szczególnie przy torach kolejowych i przy trasie samochodowej w kierunku Warszawy. Nie zostawiła tych wniosków na kartkach papieru w szufladzie. Pokazała je władzom Milanówka, sugerując rozwiązania, czyli mon-

taż ekranów akustycznych oraz nasadzenia zieleni w wybranych miejscach. Z satysfakcją stwierdza, że w tych rejonach, o których pisała w swoich badaniach (tory kolejowe), zamontowano dźwiękochłonne ekrany.

W 2016 r. zdała egzamin na urzędnika mianowanego, ale dla wszystkich, którzy pozytywnie przeszli egzamin, zabrakło miejsc w ubiegłorocznej puli mianowań. Dlatego, gdy nadarzyła się taka okazja, zdecydowała się na pracę w Narodowym Funduszu. Tutaj coraz lepiej odnajduje się w zadaniach, realizowanych przez Departament Ochrony Ziemi i dlatego z nadzieją postrzega swoją przyszłość w tej instytucji. ■

Karolina Wądołowska

Kronika wybranych działań NFOŚiGW

Oprac. MICHAŁ SOBOTA

24.09.2018

NFOŚiGW zorganizował ogólnopolską konferencję poświęconą prezentacji I osi POIiŚ 2014–2020. Wydarzenie pod hasłem „POIiŚ i NFOŚiGW na rzecz samowystarczalności energetycznej” otworzył Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda, który przedstawił zaangażowanie Narodowego Funduszu na przestrzeni ostatnich lat na rzecz rozwoju niskoemisyjnej gospodarki. Z kolei Wiceprezes Artur Michalski zaprezentował założenia kompleksowego wsparcia samowystarczalności energetycznej łączącego środki unijne oraz Narodowego Funduszu.

11.09.2018

W NFOŚiGW odbyła się konferencja prasowa Zarządu Funduszu. Spotkanie obejmowało następujące zagadnienia: strategiczne cele i główne kierunki działania NFOŚiGW, geotermia, jako narzędzie walki ze smogiem, finansowanie geotermii przez NFOŚiGW (środki krajowe i POIiŚ 2014–2020) oraz założenia i przygotowanie do realizacji nowego programu priorytetowego NFOŚiGW „Czyste Powietrze”. W konferencji wzięli udział: Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda oraz jego zastępcy: Anna Król, Dominik Bąk i Piotr Woźny.

10.08.2018

W NFOŚiGW została podpisana umowa ze spółką Bania z Białki Tatrzańskiej na niskoprocentową pożyczkę w wysokości 3,4 mln zł na budowę ciepłowni geotermalnej, która zasili w ciepło

i chłód obiekty tamtejszego kompleksu turystycznego Bania. Przedsięwzięcie to jest kolejnym przykładem efektywnego wykorzystywania odnawialnych źródeł energii. Umowę sygnowali: Wiceprezes NFOŚiGW Artur Michalski oraz Prezes Zarządu Bania sp. z o.o. Paweł Dziubasik.

2.08.2018

NFOŚiGW przekazał dotację Biebrzańskiemu Parkowi Narodowemu na wykup gruntów prywatnych, leżących w granicach parku. Pozwoli to lepiej chronić zagrożone wyginięciem gatunki roślin i zwierząt oraz ich siedliska. Umowę regulującą przekazanie dofinansowania w wysokości ponad 45 tys. zł podpisali w siedzibie Funduszu: p.o. Dyrektora Departamentu Ochrony Przyrody i Edukacji Ekologicznej Małgorzata Adamska oraz Dyrektor Biebrzańskiego Parku Narodowego Andrzej Grygoruk.

25.07.2018

W siedzibie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie odbyło się spotkanie Impact mobility rEvolution roundtable, dotyczące rozwoju polskiego sektora automotive, podczas którego Wiceprezes NFOŚiGW Artur Michalski, ogłosił, że Fundusz przekazał 10 mld zł na rozwój eko-mobilności w Polsce.

19.07.2018

3 mln zł pożyczki na przeprowadzenie gruntownej modernizacji energetycznej otrzymała z NFOŚiGW spółka R.E. Koge-

neracja. Umowę w tej sprawie podpisali w NFOŚiGW: Wiceprezes Artur Michalski oraz Prezes Zarządu R.E. Kogeneracja Zbigniew Krzysztof Szymandera. Dofinansowanie zapewni beneficjentowi uzupełnienie wkładu własnego w realizację inwestycji dofinansowanej wcześniej kwotą ponad 22,5 mln zł ze środków unijnych POIiŚ.

12.07.2018

NFOŚiGW przeznaczył ponad 14 mln zł na rozpoznanie i udokumentowanie zasobów wód termalnych w miejscowości Turek w Wielkopolsce. Umowa o dofinansowanie wykonania odwiertu badawczego została podpisana w siedzibie Funduszu przez Wiceprezesa NFOŚiGW Dominika Bąka, Burmistrza Turka Romualda Antosika oraz Skarbnika Miasta Małgorzatę Działamę.

12.07.2018

NFOŚiGW zorganizował kolejne spotkanie szkoleniowe na temat programu priorytetowego NFOŚiGW „Czyste Powietrze” (pierwsze odbyło się 29 czerwca br.). Ponad 200 osób uczestniczyło w szkoleniu dla ekspertów z udziałem Ministra Środowiska Henryka Kowalczyka. Szefowi resortu towarzyszyli: Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda, Wiceprezes NFOŚiGW Anna Król i Prezes BOŚ SA Bogusław Białowąs. Obecni byli również prezesi wszystkich 16. zarządów wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz przedstawiciele Głównie- ▶

go Inspektoratu Ochrony Środowiska i wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska. Instytucje te (w większych regionach również ich terenowe biura) podjęły się koordynacji merytorycznej realizacji szkoleń, które obejmą ok. 2,5 tys. gmin w całej Polsce.

6.07.2018

W siedzibie Ministerstwa Środowiska – w obecności szefa resortu Henryka Kowalczyka – podpisano umowę potwierdzającą przyznane dofinansowania na rozpoznanie i udokumentowanie zasobów wód termalnych z utworów jury dolnej w miejscowości Tomaszów Mazowiecki. Podpisy złożyli: Prezes Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Kazimierz Kujda, Prezydent Tomaszowa Mazowieckiego Marcin Witko oraz Dyrektor Wydziału Finansowo-Księgowego Iwona Jońska-Rybaczek.

21.06.2018

Wiceprezes NFOŚiGW Anna Król oraz Prezes PGW Wody Polskie Przemysław Daca podpisali w siedzibie Funduszu umowę o otwarciu linii pożyczkowej w wysokości prawie 151 mln zł na ukończenie budowy stopnia wodnego w Malczycach. Koszty całkowite tej inwestycji to ponad 270 mln zł, a jej realizacja przebiegać będzie na Dolnym Śląsku, w obszarze działania PGW WP – Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

7.06.2018

Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda podpisał z prezesami 16. wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz Prezesem BOŚ SA porozumienie w sprawie realizacji programu priorytetowego „Czyste Powietrze”. Uroczystość odbyła się w sali im. Anny Walentynowicz w Kancelarii Prezesa Rady

Ministrów. Na ceremonię przybyli m.in.: Premier Mateusz Morawiecki, Minister Finansów prof. Teresa Czerwińska, Minister Środowiska Henryk Kowalczyk, Minister Energii Krzysztof Tchórzewski, Dyrektor Gabinetu Premiera Marek Suski, wojewodowie lub ich przedstawiciele, przewodniczący Rady Nadzorczej NFOŚiGW prof. Roman Niżnikowski, członkowie Zarządu NFOŚiGW.

28.05.2018

NFOŚiGW zorganizował konferencję prasową, która rozpoczęła dwudniowy wyjazd studyjny pn. „Zielone i czyste miasta. NFOŚiGW finansuje poprawę jakości życia w ośrodkach miejskich”. Spotkanie z dziennikarzami w Poznaniu było okazją do omówienia roli Narodowego Funduszu w finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych w całej Polsce, nie tylko w obszarze zieleni miejskiej i gospodarki odpadami. ■

Ekosatyra

W klimacie minionego lata

Fale upałów

Bierko me płonie, mam fatamorganę,
radio dożyła grając Dajaną.
Dziurkacz w bikini wygląda jak raptus,
flamaster z kredką skręcili za kaktus.

Zszywacze smarują się klejem biurowym,
pieczątki dyszą tuszem czerwonym.
Gdy moja kawa dumnie paruje,
do kubka zbliża się gruby ołówek,

chce skoczyć w toń, stoi sam w slipkach,
bo temperówka przygląda się śliczna.
Lampka jak daktyl, chcę zerwać, coś kopie,
w szufladzie mam krem, tak trwam w tym okopie.

Lecz co to? Wołanie? Żar wzrok mi spala.
Oddycham ze strachem, że coś mi odwala.
Eskimos podchodzi, coś mówi, coś woła:
„My do naprawy... klimatyzatora”.

Z małych rzeczy też może powstać coś ważnego

Dziennikarka, aktorka, autorka książek, gospodyni popularnego programu TVP1 „Rolnik szuka żony”. Prywatnie kocha podróże, pomaganie innym i wyznaje zasadę minimalizmu. Rozmawiamy z Martą Manowską.

To już Pani piąta edycja programu „Rolnik szuka żony”. Jak odnalazła się Pani na wsi?

Czuję się tam jak u siebie. Wynika to z mojego charakteru i z tego, że jako dziecko spędzałam sporo czasu na wsi. Dzisiaj – przeładowani natłokiem informacji i zmęczeni tempem życia – zwracamy się w stronę natury. Spędzając kilka miesięcy na wsi, doceniam to, że mogę pracować w takich okolicznościach przyrody. Są to dla mnie najpiękniejsze momenty, także dlatego, że wieś bardzo się zmieniła. Obecnie miast i wsi wiele nie różni. Mamy taki sam dostęp do informacji, wiedzy, kultury. Różny jest charakter pracy i pewne poszanowanie dla natury, zauważalne na wsi poczucie, że jesteśmy jej elementem, a nasze życie, praca zależy na przykład od pór roku.

Czy te zmiany na wsi związane są też z ekologią? Pokazujecie je w programie?

Nasi bohaterowie bardzo zwracają na to uwagę. Oczywiście nadal są gospodarstwa, w których stosuje się tzw. chemię, ale jednocześnie uczestnicy programu podkreślają i szczycą się tym, że ich gospodarstwa są nowoczesne i dzięki dotacjom korzystają z nowych technologii i sprzętów, ale są też proekologiczne. W nowej edycji takimi osobami są Marek i jego mama. W ich gospodarstwie chleb czy warzywa są

ekologiczne.

My w mieście też doceniamy diety oparte na produktach ekologicznych. Przecież pojawiają się firmy, które dostarczają zdrowe produkty prosto od rolników. Ludzie szukają ich, bo coraz częściej zdają sobie sprawę, jaki ma to wpływ na zdrowie. Jesteśmy tym, co jemy. Cieszy mnie taki trend. Jestem też zwolenniczką niewyrzucania jedzenia. Bardzo się w to angażuję i tak żyję.

Ma Pani inne proekologiczne zwyczaje?

Nie wyrzucam jedzenia i nie gromadzę go. Piję wodę z kranu, staram się produkować jak najmniej śmieci, zwłaszcza tych plastikowych. W rodzinnym domu nauczono mnie, by zakręcać wodę, gasić światło. Czasem wybieram rower zamiast samochodu, oszczędzając przy tym także czas. Staram się pamiętać o naszej planecie. Wbrew panującemu czasem poczuciu, że tylko wielkie działania mogą coś zmienić, jestem przekonana, że gdyby każdy pamiętał o tych drobnych czynnościach to naprawdę dużo moglibyśmy zrobić.

Skąd u Pani miłość do natury?

Zaszczepił ją we mnie dziadek, który pochodzi z gospodarstwa. Chodziliśmy na długie spacery, uczył mnie gatunków drzew, ptaków, zbieraliśmy kwiaty dla babci. Nauczył mnie także oszczędności, jeśli chodzi o jedzenie, prąd, wodę.

Marta Manowska

Ale bycie blisko natury to też mój wybór. Żyjąc w mieście szukam takich miejsc. Lubię jeziorko Czerniakowskie, Konstancin, Zawady... chętnie jeżdżę tam na rowerze.

A inne pasje i plany zawodowe?

Dwa lata temu objechałam całą Polskę z teatrem Capitol, w ubiegłym roku wydałam książkę o bohaterach programu „Rolnik szuka żony”. Program to moje serce i miłość, ale to jedna część mojej osobowości. Mam też inną – podróżniczą. Zwiedziłam już prawie całą Azję, Kubę, część nawet samotnie. Teraz chciałbym pojechać do Ameryki Południowej.

Poza tym lubię angażować się w akcje charytatywne i z tym właśnie będzie wiązała się druga część mojej zawodowej aktywności. Pomoc ludziom, nie tylko potrzebującym, ale też tym z pasją, młodym, którzy mają marzenia, chcieliby coś w życiu zrobić, a nie mają możliwości, pochodzą z małych miejscowości, czy nie do końca wiedzą jak... To właśnie chcę robić. ■

Rozmawiała:

Joanna Zemełka-Wiktorowska

Ekonewsy z kraju i ze świata

JOANNA HEYDA

Bieganie to już za mało, a pojedyncze działanie ma znaczenie – czy to w kwestii odpadów, czy spalin samochodu, bo mnoży się przez miliony. Sprawdzamy więc co jest ekotrendy.

Biegaj EKO

Polacy kochają biegać i uprawiających ten sport od kilku lat przybywa. Ale w pięknych okolicznościach przyrody w parkach miejskich, lasach, na plażach oraz w górach, biegnący często napotykają przykry widok... śmieci. Jest na to sposób – *plogging*. Wymyślony przez Szwedów, którzy połączyli dwa słowa angielskie *jogging* oraz szwedzkie *plocka upp*, czyli podnosić. Nowa dyscyplina łączy zdrowe z pożytecznym, czyli bieganie ze sprzątaniami i jest coraz popularniejsza, zarówno w krajach skandynawskich, jak i na całym świecie. Ploggersów można już spotkać w całej Europie oraz Stanach Zjednoczonych i Australii. Oprócz butów do biegania zabierają ze sobą worek na śmieci.

Zaczął się od tego, że biegacze mieli dość śmieci porzucanych po trawnikach, chodnikach, ulicach, lasach. Dlatego postanowili zabierać ze sobą worki i przy okazji joggingu sprzątać. Drobne śmieci można zabrać do kieszeni lub w rękę. Tak narodziła się nowa dyscyplina sportu, jest bardzo trendy, bo dziś modne jest nie tylko bycie fit, ale też eko, a *plogging* łączy w sobie sport i tak ważne – indywidualne działania na rzecz ochrony środowiska. Jego rosnąca popularność to też zasługa mediów społecznościowych Twittera i Instagrama oraz Facebooka, gdzie entuzjaści nowego ekosportu wrzucają zdjęcia z hasztagiem #plogging, inspirując innych do podjęcia podobnego wysiłku.

Mierzenie poziomu spalin przy okazji kontroli drogowej

Parlamentarny zespół na rzecz poprawy jakości powietrza w Polsce zajął się ostatnio tematem prawnych sposobów wyeliminowania z ruchu drogowego pojazdów niespełniających wymogów emisyjnych, w szczególności pojazdów z silnikiem Diesla z usuniętymi filtrami cząstek stałych – DPF (ang. diesel particulate filter). W systemie kluczową rolę odgrywają stacje kontroli pojazdów oraz policyjne kontrole drogowe. Przy słabym wyposażeniu w sprzęt pomiarowy kontrolującym udało się tylko w tym roku zatrzymać ponad 4 tys. dowodów rejestracyjnych. System jest dwustopniowy: podczas kontroli policjanci wstępnie sprawdzają stan techniczny pojazdów, jeśli budzi on zastrzeżenia odsyłają pojazd do stacji kontroli w celu dokładnego zbadania, czy może być dopuszczony do ruchu.

Korzystanie z samochodów ze zużytym albo wyciętym filtrem cząstek stałych, jak podaje Instytut Transportu Samochodowego (ITS), jest szerokim i poważnym problemem w naszym kraju od wielu lat. Filtr cząstek stałych (DPF) ma bowiem za zadanie oczyszczać gazy spalinowe z cząstek sadzy i popiołu, bez niego samochód w znacznym stopniu wpływa na zwiększanie zjawiska niskiej emisji. A ponieważ problem ma charakter masowy, bo spaliny stanowią nawet 50 proc.

łącznej emisji pyłów PM10, indywidualne działanie ma znaczenie.

Drugie życie akumulatora

Zużytym akumulatorom z pojazdów elektrycznych, nienadającym się już do celów transportowych, można dać drugie życie. Mogą być wykorzystywane przez kolejnych kilka lat na przykład jako stacjonarne zasobniki energii – ponieważ ich pojemność to nawet kilka megawatogodzin. Drugie życie akumulatora trwa 8–10 lat.

Obecnie zagospodarowanie zużytych akumulatorów nie jest problemem, bo ustawa o zużytych bateriach i akumulatorach wymusza ich skuteczne usuwanie z rynku i utylizację. Z czasem jednak, gdy wraz z rozwojem elektromobilności, będzie ich przybywać, należy znaleźć alternatywę dla ich recyklingu. W krajach, które wcześniej spopularyzowały elektryczne samochody, zużyte akumulatory służą do budowy stacjonarnych zasobników energii o pojemności od kilku kilowatogodzin do kilku megawatogodzin. Do tego celu wykorzystuje się akumulatory zarówno z samochodów osobowych, jak i z autobusów. ■

NFOŚiGW na POL-ECO SYSTEM 2018

Jak nas znaleźć na targach?

